

Regeringens skrivelse

2019/20:17

Sveriges feministiska utrikespolitik

Skr.
2019/20:17

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 19 september 2019

Stefan Löfven

Ann Linde
(Utrikesdepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I denna skrivelse redogör regeringen för Sveriges feministiska utrikespolitik. Skrivelsen redogör för bakgrunden till politiken, beskriver verktyg och arenor som står till förfogande för Sveriges agerande samt ger exempel på vad arbetet har bidragit till inom olika delar av utrikespolitikens tematiska och geografiska arbetsområden. Skrivelsen redogör också kort för några prioriteringar och ambitioner för det fortsatta arbetet för global jämställdhet och alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. Detta är den första skrivelse som på ett integrerat sätt redovisar arbetet för jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter genom den feministiska utrikespolitiken. Delar av arbetet har emellertid beskrivits i utrikesdeklarationer, budgetpropositioner och i olika andra skrivelser.

Innehållsförteckning

1	Inledning	4
2	En ojämsställd värld	5
3	Grundvalar	7
3.1	Sveriges mångåriga arbete för jämställdhet.....	7
3.2	Världssamfundets och EU:s ramverk	9
4	Fokusområden.....	9
4.1	Fullt åtnjutande av de mänskliga rättigheterna.....	9
4.2	Frihet från våld	10
4.3	Deltagande och inflytande i fredsarbetet.....	11
4.4	Politiskt deltagande och inflytande	11
4.5	Ekonomiska rättigheter och egenmakt	12
4.6	Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter	12
5	Politikområden.....	13
5.1	Utrikes- och säkerhetspolitiken	13
5.1.1	Fred och säkerhet.....	13
5.1.2	Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer.....	16
5.1.3	Nedrustning och icke-spridning	19
5.1.4	Exportkontroll	21
5.2	Internationellt utvecklingsamarbete och humanitärt bistånd	21
5.2.1	Internationellt utvecklingsamarbete.....	22
5.2.2	Humanitärt bistånd	24
5.2.3	Klimat, miljö och jämställdhet	25
5.3	Handelspolitik och främjande inklusive hållbart företagande.....	26
5.3.1	Handel	26
5.3.2	Främjande.....	28
5.3.3	Hållbart företagande och arbete med anständiga arbetsvillkor.....	29
6	Verktyg	30
6.1	Analys och kunskap	31
6.2	Aktörskap	32
6.3	Allianser, plattformar, nätverk	34
6.4	Internationell översyn och uppföljning	36
6.5	Kommunikation och offentlig diplomati	39
6.6	Konsulärt arbete	41
7	Arenor, aktörer och kanaler	41
7.1	Förenta nationerna med flera multilaterala arenor.....	41
7.2	Europeiska unionen	46
7.3	Regionala plattformar.....	47
7.4	Landsnivå	50
8	Reflektioner och framåtblick	54
Bilaga 1	Förkortningar.....	57

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 19 september
2019 60

Skr. 2019/20:17

1 Inledning

Sveriges regering är feministisk och sätter jämställdhet mellan kvinnor och män i centrum för både det nationella och internationella arbetet. I oktober 2014 blev Sverige först i världen om att deklarerat en feministisk utrikespolitik. När Sverige tog steget att etablera denna politik skedde det på basis av ett mångårigt svenskt arbete för jämställdhet och mänskliga rättigheter såväl i Sverige som internationellt.

Sveriges feministiska utrikespolitik bygger på övertygelsen om att hållbar fred, säkerhet och utveckling aldrig kan uppnås om halva världens befolkning exkluderas och är ett svar på den diskriminering och systematiska underordning som fortsatt präglar vardagen för otaliga kvinnor och flickor världen över.

Politiken är en agenda för förändring och resultat, vilket innebär att stärka alla kvinnors och flickors rättigheter, representation och resurser. En viktig del av politiken är att arbetet för fred och säkerhet ska vara representativt och inkluderande. Det svenska kvinnliga medlingsnätverk som inrättades 2015 är ett exempel på ett initiativ för att stödja kvinnors fredsengagemang på olika håll i världen.

Kopplingen mellan jämställdhet och positiv samhällsutveckling avspeglas i såväl studier och forskningsrapporter som internationella överenskommelser. Pekingplattformen från Förenta nationernas (FN) kvinnokonferens 1995 slår till exempel fast att jämställdhet måste genomsyra all politik medan Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling, som antogs 2015, tydligt anger att jämställdhet både är ett mål och ett medel för att uppnå hållbara samhällen.

Trots detta hanteras jämställdhet ofta som ett särintresse och en sidofråga som kommer in i ett sent skede eller tas upp i separata möten. Sveriges feministiska utrikespolitik har kunnat bidra till att höja profilen för frågorna genom en förstärkt och breddad jämställdhetsintegrering inom hela utrikespolitiken. Ett exempel är Sveriges arbete i FN:s säkerhetsråd under 2017–2018, då Sverige konsekvent verkade för att jämställdhet ska genomsyra rådets arbete.

Många framsteg har skett på jämställdhetsområdet men den strukturella könsdiskrimineringen kvarstår. En förklaring är att arbetet för jämställdhet och alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna möter både underliggande och uttalat motstånd. Motståndet har dessutom ökat markant under senare år, samtidigt som nya utmaningar har tillstött i takt med att det demokratiska utrymmet har krympt i många länder, klimatkrisen har förvärrats och konflikterna har blivit fler och mer utdragna och komplexa – utmaningar som slår hårt mot många människor, men inte minst mot grupper som redan är diskriminerade.

Det hårdnade omvärldsläget för frågorna kräver ett mer strategiskt och intensivt arbete och ansvarstagande av Sverige och likasinnade länder och aktörer. Här spelar Sveriges uttalat feministiska utrikespolitik en viktig roll som motkraft. Sverige har även tagit konkreta initiativ för att bredda den likasinnade alliansen och stärka jämställdhetsaktörer över hela världen. Ett exempel är She Decides-kampanjen som 2016 startades till stöd för kvinnors och flickors självklara rätt att själva bestämma över sina kroppar. Ett annat exempel är Stockholm Forum on Gender Equality som

2018 samlade över 700 deltagare från över 100 länder för metodutbyte och stärkt samarbete över gränser och sektorer. Skr. 2019/20:17

Denna skrivelse omfattar arbetet med den feministiska utrikespolitiken inom hela utrikespolitikens område, det vill säga utrikes- och säkerhetspolitiken, det internationella utvecklingssamarbetet och handels- och främjandepolitiken.

2 En ojämställd värld

De senaste decennierna har globalt sett inneburit många framsteg för jämställdhet och kvinnors och flickors möjligheter att åtnjuta de mänskliga rättigheterna. Fler flickor har tillgång till utbildning, fler kvinnor sitter i världens parlament och färre kvinnor och flickor utsätts för kvinnlig könsstympning respektive dör vid graviditet och förlossning. Men utvecklingen sker ofta utifrån ett dåligt utgångsläge, varierar mycket mellan och inom regioner och går på vissa områden mycket långsamt. Det återkommande mönstret är fortsatt att flickor och kvinnor diskrimineras och har färre möjligheter och sämre villkor än män och pojkar genom hela livscykeln. I vissa länder får flickor mindre mat, omsorg och vård än pojkar och riskerar till och med att överges på grund av sitt kön. Flickor är överrepresenterade bland de barn som inte får någon utbildning och bland dem som tvingas hoppa av skolan. Barnåktenskap och kvinnlig könsstympning begränsar fortsatt många flickors och kvinnors levnad och möjligheter. Till detta kommer att kvinnor och flickor utför huvuddelen av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Kvinnors löner är generellt sett också lägre än mäns. På samma sätt har äldre kvinnor ofta en sämre ekonomisk situation än män och är mer beroende av anhöriga för sitt livsuppehälle. Dessutom ser lagstiftningen olika ut för kvinnor och män i flera länder. De redan ojämlika förhållandena riskerar dessutom att förstärkas av andra faktorer och diskrimineringsgrunder än kön och ålder vilket ofta kan bidra till en förstärkt utsatthet.

Den fortsatta ojämställdheten i världen bekräftas av flera studier. Enligt till exempel World Economic Forums Global Gender Gap Report (2018) kommer det att dröja 107 år innan jämställdhet nås på det politiska området, medan det väntas ta 202 år för kvinnor att uppnå samma deltagande och möjligheter som män på det ekonomiska området.

De senaste årens ökade motsättningar och utmaningar gör vidare att hårt vunna framsteg riskerar att gå förlorade. De ökade motsättningarna är tydligast i frågor som gäller sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) och accentueras av värdekonservativa strömningar som förespråkar könsstereotypa normer och attityder. Denna trend sammanfaller med, och är ibland direkt kopplad till, ett krympande demokratiskt utrymme som ofta bidrar till att undergräva kvinnors och flickors egenmakt och aktörskap samt kvinnorättsorganisationers och andra civilsamhällesorganisationers möjligheter att verka och bidra till ansvarsutkrävande och samhällsutveckling.

Ett grundläggande hinder för avgörande framsteg på jämställdhetsområdet är den diskriminerande lagstiftning som fortsatt

råder i många länder och som innebär att kvinnor och flickor inte har samma rättigheter som män och pojkar i fråga om exempelvis arv, ägande och äktenskap, eller skydd enligt den straffrättsliga lagstiftningen. Många kvinnor och flickor diskrimineras också vad gäller politiskt deltagande, samhällsinflytande och tillgång till lönearbete och livslång utbildning av god kvalitet. Över hela världen präglas samhällen dessutom av stereotypa könsroller som missgynnar såväl kvinnor och flickor som män och pojkar och som upprätthåller könsdiskriminerande beteenden. Därtill förnekas många kvinnor och flickor rätten att bestämma över sin egen kropp, sexualitet och reproduktion och saknar ofta tillgång till hälso- och sjukvård och sociala trygghetssystem.

Vissa missförhållanden och former av diskriminering finns i alla länder. Könsrelaterat våld förekommer i alla samhällen oavsett utvecklingsnivå. Världshälsoorganisationen (WHO) uppskattar att minst var tredje kvinna i världen har utsatts för fysiskt eller sexuellt våld. Alla former av våld mot kvinnor och flickor drabbar såväl individen som samhället i stort och utgör ett hinder för jämställdhet och utveckling.

Strukturell underordning och marginalisering ökar ofta när andra faktorer tillkommer och utmaningar förvärras. Exempel på det är kvinnor och flickor ofta drabbas särskilt hårt av fattigdom, klimatförändringar, ökat tryck på markanvändning, konkurrens om naturresurser och utdragna konfliktsituationer. Kvinnor och flickor är också särskilt utsatta i humanitära kriser och möter särskilda utmaningar vid flykt inklusive risk för att utsättas för barn- och tvångsäktenskap eller människohandel för sexuell exploatering.

Digitaliseringen är en transformerande kraft som under senare år har medfört nya möjligheter att väcka frågor, samarbeta och utöva påverkan. Metoo-rörelsens mobilisering mot sexuella trakasserier och övergrepp är ett exempel som visar på digitala mediers möjlighet att verka som en katalysator för bland annat ansvarsutkrävande, stärkt politiskt engagemang och ökad jämställdhet. Men digitala medier har också medfört nya sätt att mer omfattande kontrollera, hota och förfölja flickor och kvinnor. Utvecklingen har även skapat nya kanaler för att köpa och sälja sexuella tjänster. Till detta kommer också en stor obalans i könsfördelningen inom bland annat it-sektorn, vilket riskerar att konservera förekomsten av stereotypa könsroller och påverka vilka värderingar och kulturella normer som sprids.

På senare år har hot och hat mot kvinnor och flickor i det offentliga samtalet kommit att uppmärksammas i allt större utsträckning. Det är ett jämställdhetsproblem att kvinnor som till exempel är politiker, journalister eller aktivister ofta är dubbelt utsatta i bemärkelsen att de utsätts för hat och trakasserier både på grund av sitt yrke eller sitt engagemang och på grund av att de är kvinnor. Likaså utsätts ofta personer som debatterar feminism, jämställdhet och rasism för hot och hat, vilket ofta tystar eller påverkar dem som utsätts. Detta innebär ett hot mot det demokratiska samtalet och i förlängningen mot demokratin.

Dagens fortsatt ojämställda värld vittnar om behovet av ett feministiskt perspektiv och systematiskt jämställdhetsarbete för att bryta den strukturella könsdiskriminering som fortsatt möter kvinnor och flickor världen över.

Den feministiska utrikespolitiken grundar sig på folkrättsligt bindande åtaganden och internationella överenskommelser liksom Europeiska unionens (EU) fördrag och relevanta handlingsplaner. Den feministiska utrikespolitiken bygger också på Sveriges nationella jämställdhetspolitiska mål och mångåriga arbete för att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Politiken är en agenda för förändring och resultat, vilket innebär att stärka kvinnors och flickors rättigheter, representation och resurser. Politiken ska bidra till jämställdhet och alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna, inklusive genom att motverka alla former av diskriminering som begränsar kvinnors och flickors handlingsutrymme. Politiken ska också bidra till kvinnors representation och inflytande i beslutsprocesser, på alla nivåer och inom alla områden, medan arbetet med resurser handlar om att resurser fördelas så att jämställdhet uppnås, liksom alla kvinnors och flickors möjligheter att fullt ut åtnjuta de mänskliga rättigheterna.

Då jämställdhet berör hela samhällen behöver arbetet involvera och beakta såväl kvinnor och män som flickor och pojkar. Det är även nödvändigt att ha ett intersektionellt perspektiv som tar hänsyn till att kvinnor, flickor, män och pojkar inte är homogena grupper utan har olika identitet, behov, inflytande och livsvillkor som påverkas av fler faktorer och diskrimineringsgrunder än kön som till exempel etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning, ålder, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning och könsöverskridande identitet eller uttryck.

3.1 Sveriges mångåriga arbete för jämställdhet

Den feministiska utrikespolitiken bygger vidare på Sveriges mångåriga jämställdhets- och rättighetsarbete och har inneburit en ytterligare ambitionshöjning.

Sverige satte tidigt sitt namn på världskartan som ett land med en progressiv jämställdhetspolitik. 1970-talet innebar en rad omfattande och avgörande reformer i form av särbeskattning, generös barnomsorg samt delad och könsneutral föräldraledighet. Rätten till abort, som introducerades 1974, bidrog också till stärkandet av kvinnors rättigheter. Detsamma gällde den jämställdhetslag som trädde i kraft 1979 och introducerades för att skapa en jämställd arbetsmarknad utan diskriminering. Utvecklingen drevs framåt av en rad olika samhällsaktörer, däribland en progressiv kvinnorrättsrörelse. Frågor som tidigare hade setts som "kvinnofrågor" fick fäste på dagordningen för svensk inrikespolitik och utreddes av statliga utredningar som gav stöd och belägg för arbetet. Parallellt med detta tog svensk genusforskning fart och blev en etablerad akademisk disciplin.

En annan viktig komponent i det systematiska jämställdhetsarbetet var införandet av jämställdhetsintegrering som arbetsmetod. Detta skedde på 1990-talet och har sedan fortsatt att utvecklas och befästas.

Sverige återfinns regelmässigt i toppen när jämställdhet i världens länder rankas. Det vittnar om att Sveriges jämställdhetspolitik på många sätt har varit framgångsrik. Det är också tydligt att utvecklingen på jämställdhetsområdet har haft direkt bäring på Sveriges starka ekonomiska utveckling. Detta hindrar dock inte att det kvarstår stora utmaningar.

Mot bakgrund av dessa utmaningar tog regeringen år 2016 fram den jämställdhetspolitiska skrivelsen Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid (skr. 2016/17:10) som redogör för politikens inriktning, med en organisation för genomförande, ett system för uppföljning, en tioårig nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor samt en ny delmålsstruktur.

Det riksdagsbundna målet för den svenska jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv (Budgetproposition 2008/09:1, bet. 2008/09:AU1, rskr. 2008/09:115). De sex jämställdhetspolitiska delmålen är:

- En jämn fördelning av makt och inflytande.
- Ekonomisk jämställdhet.
- Jämställd utbildning.
- Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet.
- Jämställd hälsa.
- Mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Jämställdhetsintegrering är regeringens huvudsakliga strategi för att uppnå de jämställdhetspolitiska målen, kombinerat med särskilda åtgärder.

Regeringen har stärkt arbetet med jämställdhetsintegrering. Arbetet styrs av ett regeringsbeslut (S2016/04472/JÄM) som slår fast att ett jämställdhetsperspektiv ska införlivas i all politik som påverkar människors rättigheter, villkor och möjligheter, så att alla kvinnor och män, flickor och pojkar ska kunna leva jämställda liv. I linje med detta har även arbetet med jämställdhetsbudgetering stärkts med inriktning på att prioriteringar, vägval och tilldelning av resurser i budgeten i största möjliga mån ska främja jämställdhet. Regeringen har även byggt ut programmet för jämställdhetsintegrering i myndigheter till 58 statliga myndigheter samt Folkbildningsrådet. Den 1 januari 2018 inrättade regeringen en jämställdhetsmyndighet med uppdrag att bidra till ett effektivt och sammanhållet genomförande av jämställdhetspolitiken.

Sveriges utrikespolitik har, på samma sätt som inrikespolitiken, länge kännetecknats av ett aktivt jämställdhets- och rättighetsarbete. Sverige var till exempel ett av de första länderna i världen att, efter en parlamentarisk utredning, Kommittén om Sveriges politik för global utveckling /SOU 2001:96), anta en samstämmighetspolitik för en rättvis och hållbar global utveckling, se Gemensamt ansvar: Sveriges politik för global utveckling (prop. 2002/03:122), förkortad PGU. I PGU är rättighetsperspektivet och jämställdhet centralt. PGU är ett viktigt verktyg i Sveriges genomförande av Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling.

Det blir allt tydligare att utrikes- och inrikespolitiska dimensioner berör varandra och hänger ihop. En stark svensk röst i världen förutsätter att Sverige följer sina internationella åtaganden, vilket i sin tur förutsätter en sammanhållen och aktiv nationell politik.

Den feministiska utrikespolitiken bedrivs med utgångspunkt i folkrättsligt bindande åtaganden och andra överenskommelser. Bland dessa ingår deklARATIONERNA och handlingsplanerna från FN:s kvinnokonferens i Peking respektive befolkningskonferens i Kairo och deras översynskonferenser, FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet och efterföljande resolutioner samt relevanta FN-konventioner om mänskliga rättigheter.

Agenda 2030 för hållbar utveckling och dess verktyg Addis Ababa Action Agenda om utvecklingsfinansiering är centrala ramverk för en hållbar global utveckling. I dessa ramverk ses jämställdhet ses som en förutsättning för att nå framsteg inom alla samhällsområden.

Andra centrala dokument är EU:s fördrag, Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet (Istanbulkonventionen), Romstadgan för den Internationella brottmålsdomstolen (ICC) samt 1949 års Genèvekonventioner om skydd för krigens offer och 1951 års flyktingkonvention.

Den feministiska utrikespolitiken vägleds också av EU:s globala strategi, EU:s handlingsplaner för jämställdhet och kvinnors egenmakt i EU:s yttre förbindelser respektive för mänskliga rättigheter och demokrati samt EU:s strategiska ansats till säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet liksom relevanta riktlinjer, rådsslutsatser med flera dokument.

4 Fokusområden

Nedan redovisas utmaningar som finns i det globala arbetet med jämställdhet utifrån sex fokusområden. Fokusområdena berör alla kvinnors och flickors:

- fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna,
- frihet från fysiskt, psykiskt och sexuellt våld,
- medverkan i att förebygga och lösa konflikt, och i att bygga fred efter konflikter,
- politiska deltagande och inflytande inom alla samhällsområden,
- ekonomiska rättigheter och egenmakt, och
- sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter (SRHR).

4.1 Fullt åtnjutande av de mänskliga rättigheterna

Fler kvinnor och flickor har fått det bättre under de senaste decennierna. Samtidigt har inget land i världen uppnått jämställdhet. Den strukturella könsdiskrimineringen består. I flera av världens länder tar sig

diskrimineringen bland annat uttryck i ojämfälld lagstiftning som till exempel hindrar kvinnor från att utöva vissa yrken, inskränker kvinnors rätt att skilja sig eller behålla vårdnaden om sina barn respektive inte ser våldtäkt inom äktenskapet som ett brott. På många håll i världen förekommer det dessutom parallella rättssystem som i hög grad bidrar till kvinnors och flickors underordning.

Diskrimineringen av kvinnor och flickor påverkar deras möjlighet att åtnjuta alla mänskliga rättigheter, exempelvis rätten till utbildning, arbete, politiskt deltagande, och kontroll över den egna kroppen. Könnsdiskrimineringen förstärks också av diskriminering och utsatthet kopplad till andra faktorer som exempelvis fattigdom, konflikter, flykt och klimateffekter. Till detta kommer de senaste årens ökade ifrågasättande av frågor som berör jämställdhet, vilket riskerar att underminera och försvåra framsteg.

Sverige uppmanar alla stater att fullt ut genomföra sina skyldigheter att respektera, skydda och uppfylla de mänskliga rättigheterna för alla utan diskriminering. Sverige uppmanar också länder som ännu inte har ratificerat grundläggande människorättskonventioner att göra det. Vidare uppmanar Sverige de länder som har gjort reservationer som strider mot en konventions syfte och ändamål att upphäva dessa. Religion, kultur, sedvänjor eller traditioner kan aldrig legitimera inskränkningar i de mänskliga rättigheterna eller relativisera dem.

4.2 Frihet från våld

Våld är den yttersta formen av förtryck. Våld i hemmet, där partnern är förövaren, är den främsta orsaken till skador hos kvinnor. Drygt hundra länder har lagstiftat mot våld i hemmet, men hundratals miljoner kvinnor lever i länder där våld i hemmet fortfarande inte är straffbart. Det utbredda våldet gör dessutom att kvinnor och flickor i alla länder kalkylerar med risken att utsättas för könsrelaterat eller sexuellt våld eller trakasserier i offentliga miljöer, vilket allvarligt begränsar deras rörelsefrihet. Alla former av våld mot kvinnor och flickor drabbar såväl individen som samhället i stort och utgör ett allvarligt hinder för jämställdhet och utveckling.

Konflikt- och postkonfliktsituationer präglas ofta av våld och övergrepp mot civila. I dessa situationer dödas fler män och pojkar av direkt våld, medan kvinnor och flickor är mer utsatta för konfliktrelaterat sexuellt våld. I många konflikter är kvinnor och flickor direkta måltavlor för sexuellt och könsrelaterat våld. Förövarna straffas sällan.

Sveriges bedriver ett mycket omfattande arbete för att säkerställa allas frihet från våld, stärka ansvarsutkrävandet och motverka straffriheten för våld mot kvinnor och flickor. För att förebygga våld är det bland annat viktigt att motverka negativa och könsstereotypa normer och attityder, inte minst destruktiva maskulinitetsnormer, attityder och beteenden.

Krig och kriser gör att samhällen slås i spillror, familjer splittras och utveckling stannar av. Kvinnors och flickors ökade deltagande i alla delar av fredsarbete är en fråga om rättigheter och jämställdhet men bidrar också till hållbar fred. Inkluderande fredsprocesser öppnar för fler möjliga lösningar, blir bättre förankrade och mer hållbara. Samhällen där kvinnor har egenmakt och är aktiva deltagare i politik, ekonomi, kultur och samhällsliv tenderar också att vara mindre våldsbenägna, mer demokratiska och i högre grad respektera mänskliga rättigheter. Trots detta är kvinnor nästan helt frånvarande i de flesta formella fredsförhandlingar och när det gäller beslutsfattande i fredsprocesser, vilket får konsekvenser för fredsavtalens utformande och genomförande. Sverige verkar för att kvinnors deltagande och inflytande ska öka på alla nivåer och för att internationella fredsinsatsers mandat och arbete ska beakta mäns, kvinnors, pojkars och flickors behov och perspektiv samt ovillkorligen respektera allas mänskliga rättigheter och fysiska och psykiska integritet.

Sexuellt och könsrelaterat våld används ofta som vapen i konflikter och ökar också ofta i närstående relationer under en konflikt. Våldtäkt i väpnade konflikter kan vara en krigsförbrytelse. Sverige arbetar för att brottsoffer ska få gottgörelse och förövare ställas till svars. Straffrihet för konfliktrelaterat sexuellt våld försvårar försoningsprocesser och undergräver fredsbyggande. Endast nolltolerans kan accepteras. Sverige verkar också för att män och pojkar ska involveras i arbetet med att förebygga konflikter och motverka könsrelaterat och sexuellt våld.

4.4 Politiskt deltagande och inflytande

Världens kvinnor är underrepresenterade på många plan – som valdeltagare, som aktiva i politiska processer och medborgerligt deltagande mellan valen, som politiker, som domare, som ledare i organisationer, näringslivet och den akademiska världen m.m. Det är viktigt att se till grundorsaker till kvinnors underrepresentation i politiska processer och församlingar, inklusive det ansvar som kvinnor och flickor ofta bär för det obetalda hem- och omsorgsarbetet. En annan försvärande faktor är att kvinnliga ledare, politiker, journalister och människorättsförsvarare ofta är dubbelt utsatta i och med att de utmanar både makthierarkier och könsstereotyper. Detta har förstärkts av de senaste årens utveckling med ett minskade utrymme för demokrati och medborgerliga friheter i många länder.

Informations- och kommunikationsteknologier (ICT) skapar nya förutsättningar för organisering och policypåverkan för jämställdhet samt för flickors aktörskap och kvinnors politiska och ekonomiska egenmakt, förutsatt att den är tillgänglig och att de har tillgång till tekniken, vilket fortfarande inte är fallet i lika stor omfattning som för män och pojkar. Samtidigt som ICT och sociala medier kan användas för att utmana könsstereotypa normer och attityder utnyttjas emellertid samma verktyg också för till exempel människohandel och könsrelaterat våld online.

Sverige verkar för att kvinnor och män ska ha samma möjlighet att vara aktiva medborgare och forma villkoren för beslutsfattandet. Vidare är det centralt att kvinnorättsorganisationer och kvinnliga människorättsförsvarare med flera aktörer har möjlighet att verka och skyddas från hot och våld och att flickor ses som aktörer och kan framföra sina åsikter.

4.5 Ekonomiska rättigheter och egenmakt

Det finns fortsatt stora hinder för att kvinnor och flickor ska kunna åtnjuta ekonomiska rättigheter och egenmakt på samma sätt som män. I många länder saknar kvinnor och flickor flera ekonomiska rättigheter, inklusive möjligheter att arva, äga och bruka mark och naturresurser samt ha ett avlönat arbete. Könsstereotypa normer och attityder försvårar förändring.

Fler flickor har i dag tillgång till utbildning, men det är fortfarande fler flickor än pojkar som inte får någon utbildning alls och som slutar skolan i förtid. Kvinnor förvärvsarbetar i mindre utsträckning än män, och ofta inom lågbetalda yrken och under utsatta arbetsförhållanden. Fortfarande har kvinnor betydligt lägre heltidslöner än män och arbetar oftare deltid. I större utsträckning än män slutar kvinnor dessutom att lönearbeta för att vårda äldre släktingar eller ta hand om barn och barnbarn. Den ekonomiska ojämställdheten begränsar i sin tur kvinnors och flickors möjligheter att engagera sig politiskt, ta sig ur missförhållanden och påverka beslut som berör dem. Att kvinnor inte uppnår sin fulla ekonomiska potential har också betydande negativa effekter för den globala ekonomin.

Sverige verkar för att kvinnors och flickors ekonomiska jämställdhet, egenmakt och inflytande stärks, att kvinnor och flickor har rätt att arva, äga, utbilda sig, arbeta under rättvisa och goda arbetsvillkor, organisera sig fackligt, ha tillgång till marknader och finansiella tjänster samt att de har möjligheter att starta och driva företag och får lika löner för samma arbete. Det är även viktigt att kvinnor och män har samma möjlighet att kombinera familj och förvärvsarbete, vilket innebär att det obetalda hem- och omsorgsarbetet behöver delas lika mellan kvinnor och män. Flickors rätt till utbildning är en förutsättning för att de ska kunna nå ekonomisk egenmakt och utveckling. Även kontrollen över den egna kroppen, sexualiteten och reproduktionen är avgörande för ekonomisk egenmakt.

4.6 Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) omfattar varje människas lika möjligheter, rättigheter och förutsättningar att utan tvång, våld eller diskriminering kunna bestämma över sin egen kropp, sexualitet och reproduktion. För att nå jämställdhet och utveckling är SRHR vital och utan SRHR kan flickors och kvinnors fulla potential inte tas tillvara. Därmed har SRHR också direkt bäring på allt från utbildningsnivåer till samhällsekonomi. Trots det förhindras fortfarande flickor, kvinnor och hbtq-personer att åtnjuta dessa rättigheter. Tvångssterilisering av flickor och kvinnor med funktionsnedsättning fortsätter i många länder och frågor som säker och laglig abort, sex- och samlevnadsundervisning, sexuell

läggning och könsidentitet är fortfarande kontroversiella i många sammanhang. De senaste åren har inneburit ytterligare motsättningar på området i takt med att värdekonservativa krafter försöker inskränka allas åtnjutande av SRHR. En ökad polarisering i frågorna är tydlig, såväl inom EU som i FN, där redan gjorda överenskommelser ifrågasätts.

Sverige har ett starkt internationellt engagemang för att göra normativa framsteg där så är möjligt, bevara överenskommelser på området samt motverka att SRHR urholkas. Ett effektivt finansiellt stöd till genomförande av SRHR-insatser behövs på global nivå, regional nivå och landsnivå. Det handlar om att investera i mödrahälsa, med tillgång till säkra förlossningar, vatten, sanitet och hygien (Wash) och att främja rätten och tillgången till säker och laglig abort. Det handlar också om att ge alla ökad och anpassad tillgång till rådgivning, evidensbaserad information, icke-diskriminerande sex- och samlevnadsundervisning, familjeplanering, moderna preventivmedel, hiv-tester m.m. Förebyggande arbete och behandling av hiv och andra sexuellt överförbara sjukdomar måste också ingå i arbetet. Sverige är engagerat i alla dessa frågor och verkar aktivt för att involvera män och pojkar i SRHR-arbetet.

5 Politikområden

Utrikespolitiken handlar om Sveriges förbindelser med, och politik gentemot, länder och internationella organisationer och syftar ytterst till att främja fred, säkerhet och hållbar utveckling. Svensk utrikespolitik delas in i tre huvudsakliga politikområden: utrikes- och säkerhetspolitik, internationellt utvecklingsamarbete och handels- och främjandepolitik. Nedan redovisas exempel på vad arbetet med den feministiska utrikespolitiken har bidragit till inom de tre politikområdena.

5.1 Utrikes- och säkerhetspolitiken

Den svenska utrikes- och säkerhetspolitiken förs i direkta förbindelser med andra stater och genom internationella organisationer. Samarbetet bygger på folkrätten. Att förebygga risker och hot samt att säkerställa Sveriges intressen i förbindelserna med andra länder är viktiga delar av utrikes- och säkerhetspolitiken. Den feministiska utrikespolitiken har bidragit till att jämställdhetsperspektivet har stärkts i Sveriges arbete och relationer med länder och organisationer.

5.1.1 Fred och säkerhet

Jämställdhet och respekt för folkrätten, inklusive de mänskliga rättigheterna och den internationella humanitära rätten, är grundläggande förutsättningar för långsiktigt hållbar fred och säkerhet. En viktig del av Sveriges feministiska utrikespolitik är därför att arbetet för hållbar fred och säkerhet ska vara representativt och inkluderande. Ett centralt verktyg

för arbetet är FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet och dess efterföljande resolutioner. Tillsammans etablerar resolutionerna en agenda som främjar kvinnors ökade deltagande i fredsarbetet, bekämpar sexuellt och könsrelaterat våld i konflikter och bekräftar jämställdhetens nyckelroll i att bygga fredliga samhällen. Det är en prioriterad fråga för Sveriges feministiska utrikespolitik att denna agenda är en naturlig och integrerad del av allt arbete för fred och säkerhet och präglar både dagligt och långsiktigt arbete på landsnivå liksom inom FN, EU, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE), Atlantpakt (Nato), Europarådet och i samarbetet med de nordiska länderna.

Under det svenska medlemskapet i FN:s säkerhetsråd 2017–2018 verkade Sverige konsekvent för att integrera och framhålla ett jämställdhetsperspektiv i rådets dagliga arbete – i samtliga geografiska och tematiska kontexter och i förhandlingar om resolutioner och uttalanden. Medlemskapet erbjöd en möjlighet att, med utgångspunkt i den feministiska utrikespolitiken, etablera ett mer integrerat arbetssätt kring agendan för kvinnor, fred och säkerhet och höja profilen för frågor om sexuellt och könsrelaterat våld och kvinnors deltagande i fredsprocesser.

Sveriges jämställdhetsarbete i FN manifesteras också i stöd till FN:s generalsekreterares särskilda representant mot sexuellt våld i väpnade konflikter och FN:s expertteam för rättsstatens principer och sexuellt våld i konflikter. Sverige har bland annat varit den största givaren till initiativet UN Action Against Sexual Violence in Conflict som i drygt tio år har arbetat med att förbättra samordning inom FN-systemet, stärka ansvarsutkrävande och programmering samt stödja nationella ansträngningar för att förhindra sexuellt våld och bistå överlevare.

Sverige har också verkat för att jämställdhetsaspekter ska beaktas vid genomförandet av FN:s globala strategi för att bekämpa terrorism och generalsekreterarens handlingsplan mot våldsbejakande extremism samt drivit jämställdhetsfrågor gentemot FN:s antiterrorismkontor.

Inom EU har Sveriges feministiska utrikespolitik genererat ett systematiskt påverkansarbete i relation till EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Sverige har bland annat varit drivande bakom att EU:s utrikestjänst (EEAS) har gjort en granskning av hur EU integrerar mänskliga rättigheter och jämställdhet i planering och genomförande av sin utrikes- och säkerhetspolitik. Ett resultat av denna granskning är att uppförandekoden för samtliga krishanteringsinsatser har uppdaterats med skrivningar om sexuella trakasserier, sexuellt utnyttjande och könsrelaterat våld. Sverige var också drivande bakom att EEAS inrättade en funktion som senior rådgivare i frågor relaterade till jämställdhet och kvinnor, fred och säkerhet och sekonderar också en expert till rådgivarens kontor. Sverige har även bidragit till att den globala strategin för EU:s utrikes- och säkerhetspolitik speglar en bred syn på säkerhet som inkluderar ett rättighets- och jämställdhetsperspektiv förankrat i EU:s gemensamma värderingar. Vidare har Sverige varit pådrivande för åtaganden på jämställdhetsområdet inom ramen för EU:s pakt för civil krishantering samt verkat för stärkt jämställdhetsexpertis i såväl EU:s institutioner som krishanteringsinsatser. Därtill har Sverige sekonderat jämställdhetsrådgivare till såväl insatser som till högkvarteret i Bryssel.

I OSSE har Sverige arbetat för att stärka jämställdhetsintegreringen och använt sitt ordförandeskap i OSSE:s militärpolitiska organ Forum for Security Cooperation (FSC) för att särskilt lyfta agendan för kvinnor, fred och säkerhet. Inom partnerskapet till Nato har Sverige verkat för att Natos och partnerländerns tillämpning av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet har utvecklats och stärkts ytterligare.

Sveriges nationella arbete för kvinnor, fred och säkerhet har också fortsatt att breddas och inbegriper bland annat sekondering av svenska experter och utbildning av både svenska och internationella aktörer. Arbetet avspeglas inte minst i den nationella handlingsplan för kvinnor, fred och säkerhet som antogs 2016 och som är den tredje i ordningen. Genomförandet av planen inbegriper Regeringskansliet och elva nationella myndigheter och utarbetades i breda konsultationer med berörda aktörer i Sverige liksom i fem konflikt- och postkonfliktländer. Handlingsplanen innehåller för första gången fokusländer och inriktar sig på kvinnors inflytande och deltagande i fredsprocesser, stärkt konfliktförebyggande arbete, förbättrat skydd från våld samt integrering av jämställdhetsperspektiv i allt arbete för fred och säkerhet. Planen avspeglar också regeringens ambition att andelen kvinnor ska öka i Sveriges bidrag till internationell krishantering, i de fall det är tillämpligt. Mellan 2017 och 2018 ökade andelen kvinnor i civila insatser med fyra procent och Sveriges bidrag har ofta en högre andel kvinnor än insatsens totala andel kvinnor. För de militära bidragen ökade andelen kvinnor med en procent. Sverige har även bidragit till framtagandet och genomförandet av nationella handlingsplaner i andra länder som Afghanistan, Bosnien-Hercegovina, Irak, Kanada, Myanmar, Tjeckien och Sudan.

Sverige har bedrivit ett brett arbete för att fredsprocesser ska bli mer inkluderande. Sverige har till exempel bidragit till kvinnors ökade deltagande i fredsansatser i exempelvis Colombia, Mali, Syrien, Afghanistan, Myanmar och Somalia. Detta har bland annat gjorts med hjälp av politiskt, tekniskt och finansiellt stöd. Sverige har exempelvis medverkat till att Colombias fredsavtal har ett tydligt jämställdhetsperspektiv och därmed kan tjäna som modell för andra. Ett annat exempel är att Sverige har stöttat syriska kvinnors deltagande i politiska processer på lokal och internationell nivå liksom i oppositionens Women's Advisory Committee. Vidare har Sverige, genom stöd till FN:s organisation för jämställdhet och kvinnors egenmakt (UN Women), bidragit till uppföljning av Malis handlingsplan för resolution 1325 och stöttat kvinnors deltagande i fredsavtalets genomförande.

Ett viktigt verktyg i Sveriges arbete är det kvinnliga medlingsnätverk som utrikesministern inrättade 2015 och som har kommit att stödja kvinnors fredsengagemang på olika håll i världen. Arbetet följs upp med tekniskt stöd och rådgivning till länder och aktörer som vill etablera motsvarande medlingsnätverk.

Sverige arbetar aktivt med att lyfta jämställdhet inom det humanitärrättsliga området och har initierat och stöttat resolutioner, sidoevenemang och utfästelser som inkluderar ett jämställdhetsperspektiv under den återkommande internationella rödakors- och rödahalvmånekonferensen i Genève. Ett exempel är boken "IHL and Gender – Swedish experiences" som togs fram tillsammans med svenska Röda korset och presenterades 2015.

5.1.2 Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer

En internationell rättsordning baserad på folkrätten inklusive de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer samt jämställdhet måste ständigt värnas. Det är särskilt tydligt i ljuset av den repressiva och bakåtsträvande trend som har uppstått under de senaste åren. Stärkt respekt för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer skulle medföra en kraftigt ökad frihet och stärkt ställning för kvinnor och flickor. Demokrati är inte heller möjlig utan att halva befolkningen deltar och åtnjuter samma rättigheter, representation och resurser som den andra hälften. Den feministiska utrikespolitiken och arbetet för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer går därför hand i hand.

Ett viktigt redskap för Sveriges arbete är de landsspecifika rapporter om situationen för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer som Sverige tar fram och publicerar. Rapporterna författas och publiceras för varje region med cirka två års mellanrum och i och med den feministiska utrikespolitiken har de kommit att lägga ett betydande fokus på situationen vad gäller kvinnors och flickors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna.

I arbetet för allas fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna är det centralt att värna individen som rättighetsbärare och de mänskliga rättigheternas universalitet. Därför motverkar Sverige försök från vissa aktörer att, genom ett snävt fokus på familjefrågor, söka inskränka kvinnors, flickors eller hbtq-personers åtnjutande av de mänskliga rättigheterna eller befästa stereotypa könsroller. På motsvarande sätt motarbetar Sverige att religion, kultur, sedvänjor eller traditioner tillåts legitimera inskränkningar i kvinnors och flickors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna.

Sverige tar kontinuerligt upp jämställdhet och alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna i sin dialog med officiella företrädare för stater, EU, multilaterala och regionala organisationer och andra relevanta aktörer. Sveriges dialog har kunnat intensifieras genom inrättandet av en ambassadör för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer, en ambassadör för jämställdhet och en ambassadör för arbete mot människohandel. Sverige deltar också aktivt i förhandlingar om mänskliga rättigheter i forum som FN:s generalförsamling och dess olika utskott, FN:s råd för mänskliga rättigheter, FN:s kvinnokommission samt styrelserna i FN:s fonder och program. Sverige har bland annat kunnat bidra till ökat fokus på kvinnors och flickors rättigheter och har, som ett led i detta, exempelvis understrukit vikten av att köns- och åldersuppdelad statistik belyses i både tematiska och landsspecifika resolutioner. Sverige är även en av de största givarna till FN:s högkommissaries kontor för de mänskliga rättigheterna.

Våld är ett allvarligt hinder för att kvinnor och flickor ska kunna åtnjuta de mänskliga rättigheterna. Sverige bedriver ett intensivt arbete mot det utbredda könsrelaterade och sexuella våldet. Sverige har drivit på frågan på landsnivå, liksom på regional nivå och global nivå, bland annat i FN:s säkerhetsråd. Genom svenskt stöd till civilsamhällesorganisationer och andra aktörer, som UN Women, har Sverige bland annat kunnat bidra till stödcenter och skyddade boenden för utsatta kvinnor, hjälptelefonlinjer,

juridiskt stöd för offer för våld i nära relationer, arbete med förövare samt politisk påverkan. Direkt samarbete har också skett med länder och rättsliga institutioner i deras arbete mot sexuellt och könsrelaterat våld. Sverige har bland annat kanaliserat utvecklingsstöd till riksåklagarämbetet i Guatemala och bedöms därigenom ha kunnat bidra till ansvarsutkrävande, som i ett uppmärksammat mål om sexuellt slaveri. Ett annat exempel är att Sverige har stöttat Georgien i införandet av ny lagstiftning mot könsrelaterat våld.

Sverige har stärkt sitt engagemang för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) i takt med att motvinden mot frågorna har ökat. Sveriges arbete bedrivs bland annat genom diplomati och politisk mobilisering på global nivå, regional nivå och landsnivå. Sverige har exempelvis arbetat med alliansbyggande, styrelseroller, utvecklings-samarbete och dialog, och var en av initiativtagarna till den globala rörelsen She Decides som värnar kvinnor och flickors rätt att bestämma över sin egen kropp. Sverige arbetar också för att slå vakt om EU-överenskommelser i internationella sammanhang och verkar för att EU ska vara en progressiv aktör på SRHR-området. Sverige har till exempel satt press på Europeiska kommissionen att starkare stå upp för SRHR och att inkludera frågorna i den årliga rapporteringen om genomförandet av EU:s externa jämställdhetsarbete. Betydande kraft ägnas åt normativt arbete för att flytta fram positionerna så mycket som möjligt och motverka att frågorna undergrävs. Globalt har USA:s så kallade Mexico City Policy/Protecting Life in Global Health Assistance fått stora konsekvenser för arbetet med SRHR. Policyn innebär att biståndsmedel frysts för utländska civilsamhällesorganisationer och gör att varken de, eller deras samarbetspartner, får arbeta med eller förespråka abort om de tar emot familjeplaneringsstöd eller globala hälsostöd från USA. I förlängningen leder således policyn till reducerad tillgång till service och hälsotjänster kopplade till SRHR. Sveriges arbete för SRHR består också av samarbete med och stöd till olika utvecklingsländer. På landsnivå har arbetet bland annat bidragit till fler barnmorskor och bättre tillgång till sex- och samlevnadsundervisning, preventivmedel och säkra och lagliga aborter. I Mocambique har Sverige till exempel kunnat bidra i arbetet med att ta fram nya nationella riktlinjer för abortvården och i Zambia har ett samarbete mellan Sverige och FN:s fackorgan för utbildning, kultur, vetenskap och kommunikation (Unesco) resulterat i att sex- och samlevnadsundervisning har lagts in i landets läroplan och nått nära två miljoner skolelever. Sverige har också finansierat utbildning av barnmorskor i bland annat Afghanistan, Myanmar, Sydsudan och Zambia samt bidragit till att Somalia har kunnat ta fram sina första barnmorskestrategier på nationell och regional nivå.

Sverige har även verkat för att stärka de mänskliga rättigheterna för kvinnor och flickor på flykt och i migration genom att konsekvent betona att flykt och migration medför ökad risk för människohandel, prostitution, sexuellt och könsrelaterat våld liksom bristande SRHR, hälsovård och Wash. Detta har bland annat lett till att frågorna har införlivats i FN-resolutioner liksom i deklARATIONEN från FN:s flyktingtoppmöte 2016 där Sveriges position reflekteras i åtaganden om att eftersträva att kvinnor och flickor fullt ut ska åtnjuta de mänskliga rättigheterna och själva kunna delta i att finna lösningar. I förhandlingarna om FN:s globala migrationsramverk har Sverige verkat för tydliga skrivningar gällande fler

stödkontor längs de stora migrationsrutterna och i de stora transitländerna så att migranter, och inte minst kvinnor och flickor, ska kunna få stöd och rådgivning. Sverige har även prioriterat frågan om säker arbetskraftsmigration med anständiga villkor, i synnerhet för kvinnor. I relation till FN:s globala flyktingramverk har Sverige verkat för ett integrerat jämställdhetsperspektiv och för att flickor och pojkar på flykt ska få tillgång till kvalitativ utbildning. Sverige ger stöd till FN:s flyktingorgan och FN:s migrationsorganisation för att säkerställa livsnödvärdigt stöd och bistånd för flyktingar och migranter, inte minst för kvinnor och flickor.

I arbetet med demokrati och rättsstatens principer stöder Sverige uppbyggnaden av demokratiska styrelseskick, stärkta politiska institutioner och ökat deltagande i politiska processer, inte minst av kvinnor och flickor. Idag är det tydligt att demokratin urholkas på många platser. För att möta utvecklingen har regeringen inlett en offensiv för demokratin inom utrikespolitiken. Det handlar om att Sverige i alla sammanhang ska stå upp för demokratiska principer och arbeta för att demokratin stärks. Sverige eftersträvar fördjupad dialog med andra länder och aktörer om demokrati. Offensiven innebär också att arbetet för att öka kvinnors representation i politiska församlingar stärks. Sverige har lång erfarenhet av att arbeta för demokrati i världen och för kvinnors och flickors politiska deltagande. Sverige har till exempel bidragit till att stärka flera länders valkommissioner och har då bidragit till att en större andel kvinnor arbetar i vallokaler och på olika positioner. Stöd genom svenska partianknutna organisationer har skapat förutsättningar för kvinnors och ungdomars ökade politiska deltagande. På landsnivå har Sverige till exempel spelat en viktig roll för kvinnors deltagande i valprocessen och parlamentet i Somalia, genom intensivt samarbete med en rad aktörer, kombinerat med dialog, utvecklingssamarbete och offentlig diplomati. Satsningen bedöms ha bidragit till att andelen kvinnliga ledamöter i parlamentet ökade markant vid valet 2016. I Moldavien har svenskt stöd till programmet Women in Politics kunnat bidra till att Moldavien har antagit en lag som stipulerar att det måste finnas minst 40 procent kvinnor på valbar plats på partilistor i samband med parlamentsval, i regeringen, i parlamentssekretariat och andra statliga institutioner. Sverige har även gett stöd till GQUAL, en internationell kampanj som bland annat förespråkar etablerandet av internationella och nationella riktlinjer för att öka andelen kvinnor på ledarskapspositioner i internationella tribunaler och juridiska organ.

Ett krympande demokratiskt utrymme slår hårt mot civilsamhällesaktörer, inte minst kvinnorättsorganisationer. Kvinnliga människorättsförsvarare är dessutom ofta dubbelt utsatta, som civilsamhällesaktörer och som kvinnor. Mot bakgrund av detta och i linje med den feministiska utrikespolitiken har Sverige bidragit till att ett stort antal civilsamhällesorganisationer över hela världen har fått stärkta förutsättningar att verka för kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna, genom bland annat kunskapsutbyten, synliggörande, nätverk, finansiering och dialog. Dialog och samråd med internationella, nationella och lokala kvinnorättsorganisationer, samt med andra civilsamhällesaktörer som arbetar för jämställdhet, är centralt och bidrar till att Sverige har kunnat få bättre kunskapsunderlag för sitt

agerande, bredare förankring och bättre resultat för arbetet med mänskliga rättigheter och jämställdhet. Skr. 2019/20:17

Kulturlivets aktörer kan spela en viktig roll för demokratiseringsprocesser, till exempel genom att lyfta nya perspektiv och ge fler människor en röst i samhällsutvecklingen. Kultur och kulturfrämjande kan även bidra till indirekt relationsbyggande, vara en komponent i offentlig demokrati och skapa möjligheter för dialog. Därför arbetar Sverige aktivt med kulturen och kulturfrämjandet som en viktig plattform för jämställdhetsarbetet, inte minst på landsnivå.

Sverige har stärkt sitt globala stöd för yttrandefrihet med särskilt fokus på mänskliga rättigheter på internet, digital säkerhet och nätfrihet. Sverige har bland annat verkat för stärkt skydd för kvinnliga journalister och andra medieaktörer, människorättsförsvarare, miljöförsvarare, politiker och kulturarbetare samt aktörer som försvarar kvinnors och flickors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. Som ett led i detta bjöd utrikesministern in till ett internationellt möte om hat och hot mot kvinnliga journalister på 250-årsdagen av Sveriges tryckfrihetsförordning. Ett svenskt stöd ges även för genomförandet av ett pilotprojekt som kartlägger hot och hat mot journalister online med särskilt fokus på kvinnliga journalister. Sverige främjar också arbetet med att skapa fristäder för förföljda journalister och konstnärer, och har i dag flest fristäder i världen. Arbetet bedrivs även på en rad internationella arenor. Inom Europarådet verkar Sverige till exempel i styrkommittén för medier och informationssamhället för att öka säkerheten för bland annat journalister och konstnärer. I Unesco är Sverige ett av de länder som mest aktivt lyfter frågan om yttrandefrihet och journalisters säkerhet. Sverige har också bidragit med ett särskilt stöd till organisationens arbete för pressfrihet och yttrandefrihet där jämställdhetsfrågor ingår.

5.1.3 Nedrustning och icke-spridning

Sveriges nedrustnings- och ickespridningsarbete syftar till att reducera och eliminera massförstörelsevapen, motverka att dessa vapen används och sprids samt kontrollera, och i vissa fall helt förbjuda, även konventionella vapen. I linje med den feministiska utrikespolitiken har Sverige under senare år drivit på jämställdhetsintegreringen av området och även gjort specifika insatser riktade till kvinnor och flickor. Denna typ av arbete är viktigt eftersom det ofta finns ett samband mellan ansamlingar av små och lätta vapen och förekomsten av våld i ett samhälle, inklusive sexuellt och könsrelaterat våld som inbegriper våld i hemmet. Ett annat problem är att kvinnor är underrepresenterade i sammanhang där nedrustning och icke-spridning diskuteras. Detta gäller på diplomatisk och teknisk nivå samt inom den akademiska världen och civilsamhällesorganisationer. Problematiken spås på av att kvinnor ibland är representerade, men ändå inte har möjlighet att delta på lika villkor.

Mot denna bakgrund har Sverige bland annat arbetat för att öka kvinnors representation och aktörskap inom nedrustnings- och icke-spridningsarbetet. För att belysa problematiken har Sverige, tillsammans med Irland, gett stöd till FN:s institut för nedrustningsforskning som tagit fram kvantitativa och kvalitativa data om jämställd representation,

deltagande och attityder i nedrustningsarbetet. Inom ramen för projektet har checklistor med konkreta förslag tagits fram som länder kan använda för att öka jämställdheten i sina delegationer.

Sverige är också pådrivande för att ett jämställdhetsperspektiv ska genomsyra processer som rör internationell vapenkontroll och nedrustning och ickespridning av kärnvapen. Detta gäller exempelvis arbetet med FN:s handlingsprogram mot illegal handel med små och lätta vapen (UNPoA), i ickespridningsavtalet (NPT) och i FN:s första utskott. Sverige har även lyft ett jämställdhetsperspektiv i processer om internationell vapenkontroll och nedrustning, till exempel inom ramen för vapenhandelsfördraget (Arms Trade Treaty, ATT). ATT är ett viktigt verktyg i arbetet med att motverka olaglig och oansvarig handel med konventionella vapen. Sverige arbetar för att fördraget ska tillämpas och att statsparter, i enlighet med artikel 7.4 i fördraget, ska beakta risken för att exporterad materiel används för, eller underlättar, allvarliga könsrelaterade våldshandlingar eller allvarliga våldshandlingar mot kvinnor eller mot barn. I arbetet med UNPoA har Sverige varit pådrivande bakom att slutdokumentet från den tredje översynskonferensen innehåller betydligt starkare språk än tidigare om jämställdhet, representation, könsuppdelad statistik och kopplingar till könsrelaterat våld. Sverige har också bidragit till att flera olika aspekter av jämställdhet har lyfts inom ramen för NPT-översynen. Detta har inkluderat frågan om representation och deltagande, den oproportionerliga påverkan som kärnvapendetonationer och kärnvapentest har på flickor och kvinnor, såväl biologiskt som socialt, och hur den rådande diskursen kan analyseras utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Alliansbyggande och dialog har varit viktigt för att få genomslag för jämställdhetsperspektivet i frågorna, både multilateralt och bilateralt. Länder och organisationer som tidigare inte har varit aktiva har engagerats. I FN:s första utskott har Sverige, tillsammans med en grupp länder och Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet, gjort en genomlysning av resolutionerna för att gemensamt kunna verka för att jämställdhetsaspekter ska tas i beaktande. Hösten 2018 tog Sverige också initiativ till ett anförande om vikten av att inkludera ett jämställdhetsperspektiv i nedrustningsarbetet – ett anförande som 58 stater valde att ansluta sig till. Ett annat exempel på alliansbyggande är arbetet i det internationella atomenergiorganet (IAEA) där Sverige år 2017 anslöt sig till den då nystartade Group of Friends of Women in Nuclear som syftar till att bidra till mer jämställd representation och policy inom IAEA.

Sverige har även arbetat för att utveckla och sprida kunskap om hur tillgång till och spridning av vapen påverkar kvinnor, män, flickor och pojkar olika och om de olika effekterna av kärnvapen användning och kärnvapenprov. Som ett led i detta kunskapsarbete har Sverige bland annat bidragit till utvecklingen av könsuppdelad statistik om det väpnade våldets konsekvenser. Svenskt stöd har även möjliggjort framtagande av policydokument, bland annat genom studier utförda av tankesmedjan Small Arms Survey. Detta material har i sin tur använts för riktade insatser i samband med internationella förhandlingar och processer om små och lätta vapen och internationell vapenkontroll.

Den feministiska utrikespolitiken innebär att Sverige lägger stor vikt vid att förebygga och motverka könsrelaterat och sexuellt våld runt om i världen, både i konflikter och i fredstid. En viktig del i detta arbete är den strikta kontroll som utövas över export av krigsmateriel från Sverige. Detta sker bland annat genom att Sverige tillämpar artikel 7.4 i ATT. Denna artikel fördes in i fördraget med starkt stöd av bland annat Sverige och föreskriver att statsparterna ska beakta risken för att aktuell materiel används för att begå eller underlätta handlingar som utgör grovt könsbetingat våld eller grovt våld mot kvinnor och barn. Myndigheten Inspektionen för strategiska produkter stärker kontinuerligt sin kompetens för att tillämpa artikel 7.4 i vapenhandelsfördraget och inkludera risker för könsrelaterat våld i bedömningar som gäller mänskliga rättigheter och internationell humanitär rätt. Förslagen i propositionen Skärpt exportkontroll av krigsmateriel (prop. 2017/18:23) trädde i kraft 2018 och innebär ytterligare skärpningar i regelverket. Bland annat anger det nya regelverket att mottagarlandets demokratiska status ska utgöra ett centralt villkor i tillståndsprövningen. Här finns en nära koppling till respekten för mänskliga rättigheter och att alla medborgare kan göra dessa rättigheter gällande på lika villkor. Det innebär exempelvis att allvarliga missförhållanden för bland annat kvinnor och barn, eller för medlemmar av minoritetsgrupper behöver beaktas vid bedömningen. I prövningen bör även exportens påverkan på en rättvis och hållbar utveckling i den mottagande staten beaktas. Det innebär också att hänsyn kan tas till om exporten kommer att påverka situationen för män och pojkar, kvinnor och flickor på väsentligt olika sätt.

5.2 Internationellt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd

Sveriges utvecklingssamarbete syftar till att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Det humanitära biståndet syftar till att rädda liv, lindra nöd och upprätthålla mänsklig värdighet.

Sverige är sedan länge ledande när det gäller att prioritera mänskliga rättigheter och jämställdhet inom det internationella utvecklingssamarbetet. Den feministiska utrikes- och utvecklingspolitiken har inneburit en ytterligare ambitionshöjning. Detta framgår bland annat av Policyramverket för svenskt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd (skr. 2016/17:60) där det slås fast att Sverige vill göra mer än vad som överenskommits globalt vad gäller mänskliga rättigheter och jämställdhet. Policyramverket tydliggör även att det svenska utvecklingssamarbetet genomgående ska ta hänsyn till jämställdhetsaspekter samt att jämställdhet är ett av de huvudsakliga tematiska områdena för utvecklingssamarbetet. Den feministiska utrikes- och utvecklingspolitiken har även fått genomslag i styrningen av biståndsmyndigheten Sida genom stärkta skrivningar om jämställdhet i myndighetens instruktion och i olika strategier som styr utvecklingssamarbetet. Mål om jämställdhet finns i fler

än hälften av strategierna för det bilaterala utvecklingssamarbetet. Därtill utgör kvinnor och flickor en särskild målgrupp i nästan samtliga strategier. Vidare har regeringen för första gången antagit en särskild strategi för Sveriges utvecklingssamarbete för global jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter 2018–2022.

5.2.1 Internationellt utvecklingssamarbete

Stärkt jämställdhet bidrar till minskad fattigdom och en mer hållbar utveckling. Detta väletablerade samband är än mer relevant i en tid av utmaningar i form av ökade ekonomiska klyftor, ett krympande demokratiskt utrymme, fler utdragna konflikter och en förvärrad klimatkris. Trots det fortsätter jämställdhet globalt sett att vara lågt prioriterat i resurstilldelningen inom internationellt utvecklingssamarbete. Av allt bistånd i världen är det bara fyra procent som allokeras specifikt till jämställdhet, enligt organisationens för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) biståndskommitté (DAC). Andelen är ännu lägre, och dessutom sjunkande, i de så kallade ekonomiska och produktiva sektorerna, där endast en procent av finansiella medel går direkt till jämställdhet. Globalt sett går dessutom en mycket liten del av biståndet till kvinnorättsorganisationer, trots att sådana organisationer ofta är avgörande för ett starkt jämställdhetsarbete.

Sverige har sedan länge tydligt prioriterat jämställdhet inom utvecklingssamarbetet och arbetet har ytterligare förstärkts i och med den feministiska utrikes- och utvecklingspolitiken. Den andel av Sveriges bilaterala utvecklingssamarbete som riktas till jämställdhet har successivt ökat och låg år 2018 på 23 procent medan 66 procent var jämställdhetsintegrerat, enligt OECD-DAC. I den granskning (Peer Review) som OECD-DAC våren 2019 gjorde av Sveriges utvecklingssamarbete konstaterade organisationen att den feministiska utrikespolitiken har underbyggt ett systematiskt och framgångsrikt arbetssätt och bekräftat Sveriges roll som internationell ledare inom jämställdhet.

Myndigheten Sida har deltagit i regeringens utökade satsning på jämställdhetsintegrering i myndigheter och har bland annat arbetat för att öka andelen insatser med jämställdhet som huvudsyfte, inklusive inom produktiva sektorer som marknadsutveckling, jordbruk, energi, miljö och klimat. Sida har också tagit fram en verktygslåda som ger kunskap och vägledning om hur jämställdhetsperspektivet kan stärkas inom utvecklingssamarbetet. Denna så kallade Gender Tool Box är framtagen till stöd för både Sida och andra aktörer och finns på myndighetens hemsida. Även myndigheten Folke Bernadotteakademin (FBA) har deltagit i myndighetsprogrammet för ökad jämställdhetsintegrering och har stärkt jämställdhetsperspektivet i sin verksamhet och utökat sitt arbete med kvinnor, fred och säkerhet inklusive genom verksamhet i allt fler konflikt- och postkonfliktländer.

För att ytterligare kunna utveckla arbetet med jämställdhet i linje med den feministiska utrikes- och utvecklingspolitiken tog regeringen år 2017 initiativ till en ny tematisk strategi för Sveriges utvecklingssamarbete för global jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter. Denna strategi

gäller för perioden 2018–2022 och har en totalvolym om en miljard svenska kronor. Den nya strategin syftar till att stärka det globala jämställdhetsarbetet och bidra till förändringsinsatser för jämställdhet. Strategins målområden handlar om att stärka globalt och regionalt normativt arbete för jämställdhet samt motverka diskriminering, könsstereotypa normer och alla former av könsrelaterat våld och skadliga sedvänjor. Ännu ett målområde är att verka för ökad tillgång till, och användande av, könsuppdelad statistik och jämställdhetsforskning. Strategin har därtill fokus på att stärka förutsättningarna för kvinnorättsorganisationer, feministiska rörelser och kvinnliga människorättsförsvarare att verka och skyddas. Den nya strategin ersätter inte de delar av det svenska utvecklingssamarbetet som redan är inriktade på jämställdhet, utan bidrar tvärtom till att stärka det arbetet.

Biståndsinsatser genomförs inom alla fokusområden för den svenska feministiska utrikespolitiken. Detta gäller till exempel stöd till arbete för alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna, stöd till arbete mot könsrelaterat våld samt stöd för att stärka kvinnors roll i fredsprocesser. Sverige stöder vidare kvinnors och flickors deltagande och inflytande i politiska processer. Med ett allt starkare jämställdhetsarbete inom produktiva sektorer har svenskt utvecklingssamarbete också kunnat bidra till att stärka kvinnors och flickors ekonomiska egenmakt och rättigheter. Detta gäller till exempel stöd till kvinnors företagande och tillgång till lån, finansiering och landrättigheter i flera afrikanska samarbetsländer.

Sverige bedriver ett omfattande utvecklingssamarbete på SRHR-området. En fjärdedel av Sveriges bilaterala strategier för samarbete med utvecklingsländer inkluderar mål om hälsa med inriktning på robusta hälsosystem, SRHR och förbättrad barn- och mödrahälsa. Ett av många exempel gäller Afghanistan där svenskt stöd bland annat har gått till förbättrad mödrahälsa. En viktig del av arbetet med SRHR är tillgång till Wash inom bland annat hälsovården men även andra sektorer. Var tredje flicka i världen har inte tillgång till rent vatten och skolor är ofta inte anpassade till skötsel av menshygien, vilket leder till att många flickor slutar skolan. Ur ett globalt perspektiv är Wash i skolor fortsatt underförsörjt. Sverige arbetar för att förbättra flickors tillgång till toaletter och rent vatten samt för att genom informations- och utbildningsinsatser förändra stigma och attityder kring unga kvinnors menstruation. Sverige stöder också insatser för ändamålsenlig hälsovård med tillgång till Wash.

Sverige har vidare agerat kraftfullt mot sexuella utnyttjanden, övergrepp och sexuella trakasserier inom utvecklingssamarbetet, multilateralt, inom EU och bilateralt. Sverige har nolltolerans vad gäller sexuella utnyttjanden, övergrepp och sexuella trakasserier. En löpande dialog förs med multilaterala organisationer och fonder om hur de kan tillgodose Sveriges krav på nolltolerans i relation till det fleråriga svenska kärnstödet. Även Sida och FBA har arbetat aktivt för att motverka sexuella utnyttjanden, övergrepp och sexuella trakasserier. Sverige har också verkat för OECD-DAC:s antagande av en rekommendation för givarländers arbete mot sexuella utnyttjanden, övergrepp och sexuella trakasserier samt bedriver en aktiv dialog med givarkretsen i frågorna.

5.2.2 Humanitärt bistånd

Sveriges humanitära bistånd ska bidra till att rädda liv, lindra nöd och upprätthålla mänsklig värdighet, till förmån för nödlidande människor som har utsatts för, eller står under hot att utsättas för, väpnade konflikter, naturkatastrofer eller andra katastrofliknande förhållanden.

Den feministiska utrikespolitiken har inneburit ett stärkt jämställdhetsperspektiv i Sveriges arbete med det humanitära biståndet. Policyramverket för svenskt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd (skr. 2016/17:60) har tydliggjort att det humanitära biståndet ska bidra till att stärka kvinnors och flickors rätt till skydd i humanitära kriser samt stärka deras möjlighet att spela en aktiv roll i responsen till humanitära kriser. Detta är vägledande för Sveriges humanitära bistånd, även genom multilaterala organisationer, som till exempel FN:s flyktingorgan, FN:s livsmedelsprogram, FN:s organisation för Palestinaflyktingar, FN:s humanitära fond och FN:s kontor för humanitära frågor. Sverige verkar även för att SRHR ska vara en integrerad del av humanitära insatser.

I EU:s humanitära verksamhet har Sverige drivit på för värnandet av de humanitära principerna och internationell humanitär rätt, inklusive för ett jämställdhetsperspektiv och för arbete mot könsrelaterat våld. Inom ramen för den så kallade Grand Bargain-överenskommelsen från det globala humanitära toppmötet i Istanbul 2016 och dess uppföljning verkar Sverige för ett effektivare och mer flexibelt humanitärt bistånd med ökad transparens och integrering av ett jämställdhetsperspektiv. Sverige verkar också för att motverka alla typer av våld mot civila i humanitära kontexter.

Jämställdhetsanalyser kan vara avgörande för att rädda liv och lindra nöd, eftersom utmaningarna och behoven kan se olika ut för kvinnor och män, pojkar och flickor. I flera katastrofsituationer har det exempelvis gått att påvisa en kraftig ökning av könsrelaterat våld, barnåktenskap och tonårsgraviditeter. Sverige verkar aktivt för ett integrerat jämställdhetsperspektiv i det internationella systemets behovsbedömningar och responsplaner. Sverige är till exempel drivande för att andelen strategiska jämställdhetsanalyser i FN:s responsplaner ska öka från dagens cirka 40 procent till 100 procent och har även verkat för förbättrad könsuppdelad statistik samt systematisk användning av jämställdhetsmarkörer.

Sverige har gjort konkreta åtaganden för att åtgärder mot sexuellt och könsrelaterat våld ska integreras i humanitära insatser och den humanitära reformprocessen. Ännu ett åtagande är att Sverige ska verka för att krisdrabbade personer ska få ökat inflytande över det humanitära arbetet. Vidare har Sverige åtagit sig att endast stödja humanitära aktörer som baserar sitt arbete på en jämställdhetsanalys och köns- och åldersuppdelad statistik. Dessa frågor följs bland annat upp och drivs inom ramen för det globala initiativet Call to Action on Protection from Gender-Based Violence in Emergencies, startat av Storbritannien och Sverige. Sverige bidrar också till Gender Standby Capacity Project som ställer jämställdhetsrådgivare till förfogande för FN:s humanitära landsteam. Dessa initiativ bidrar till att stärka de humanitära aktörernas kompetens att integrera ett jämställdhetsperspektiv i sitt arbete, inklusive i relation till frågor om könsrelaterat våld. Kvinnors och flickors deltagande i humanitär respons liksom i det förebyggande arbetet främjas också. Sverige har konsekvent betonat vikten av ett jämställdhetsperspektiv i den

internationella humanitära rätten, bland annat vid det humanitära världstoppmötet i Istanbul 2016. Skr. 2019/20:17

Vidare strävar Sverige efter en så kallad trippelnexusansats, vilket innebär ökad samverkan mellan humanitärt stöd, utvecklingssamarbete och fredsinsatser. En trippelnexusansats behöver vara kontextspecifik och utveckla gemensam analys, planering och målsättningar, vilket också inkluderar ett jämställdhetsperspektiv.

5.2.3 Klimat, miljö och jämställdhet

Sverige ser en tydlig koppling mellan klimat-, miljö- och jämställdhetsarbetet. Denna koppling uppmärksammas allt mer, inte minst i Agenda 2030 och i Parisavtalet. Det är tydligt att kvinnors och flickors begränsade tillgång till politiska, ekonomiska och materiella resurser ökar deras sårbarhet för klimatpåverkan och svårigheter att anpassa sig till den. Detta gäller inte minst inom jordbruk och livsmedelstrygghet där kvinnor ofta är huvudansvariga. Samtidigt är kvinnor och flickor avgörande aktörer och förändringsagenter i arbetet med att motverka klimatförändringar.

Sverige var pådrivande för att Parisavtalet skulle inkludera ett jämställdhetsperspektiv och bidrog också till att kvinnor från olika delar av världen kunde göra sin röst hörd i samband med förhandlingarna. I de stora multilaterala miljö- och klimatfonderna har Sverige bidragit till att koppla ihop klimat- och jämställdhetsperspektivet. I fonder som Globala miljöfonden (GEF), Världsbankens klimatinvesteringsfonder, Anpassningsfonden och Gröna klimatfonden (GCF) har Sverige framgångsrikt arbetat för framtagandet av nya ambitiösa jämställdhetspolicyer med konkreta handlingsplaner för genomförandet. Sverige har också aktivt verkat för strategiska rekryteringar som stärker jämställdhetsarbetet i miljö- och klimatfondernas sekretariat.

Sverige har stärkt arbetet med att integrera miljö- och klimatperspektivet med jämställdhetsperspektivet i det svenska utvecklingssamarbetet. Sverige arbetar bland annat aktivt med kvinnors och flickors deltagande i bilaterala, regionala och globala samarbeten inom naturresursprogram inom lantbruk, skog, landsbygdsutveckling, marina resurser och andra vattenresurser, där klimat och biodiversitet är avgörande. Sverige har även gett myndigheter i utvecklingsländer stöd att utveckla och genomföra klimat- och jämställdhetsplaner genom International Union for the Conservation of Nature.

Sverige har vidare drivit på för ökat fokus på jämställdhet inom initiativet Sustainable Energy for All (SEforALL), inklusive i dess strategiska plan 2016–2021, samt stöder SEforALL-hubben Energia som driver på arbetet med jämställdhet och energi. Inom ramen för det internationella samarbetet på energiområdet har Sverige tillsammans med Kanada och Italien återlanserat Clean Energy Education and Empowerment (C3E). Samarbetet inom C3E är ett av de första internationella initiativen på energiområdet och fokuserar på kompetensförsörjning samt på att stärka kvinnors ledarskap och delaktighet på energiområdet. Sverige är även engagerat i Equal by 30 som är en kampanj inom C3E där offentliga och privata aktörer inom

energiområdet gör åtaganden i relation till ett antal övergripande principer. De övergripande principerna är att aktörerna till 2030 ska ha ett delat ledarskap, lika lön och samma möjligheter för kvinnor och män.

Sverige har också bidragit till ett starkt jämställdhetsperspektiv i arbetet med havsfrågorna, inklusive genom initiativet Friends of Ocean Action. I linje med det ska arbetet inom initiativet analyseras och genomföras på ett vis som säkrar att kvinnor och män har samma tillgång till alla åtgärder som vidtas för att skapa hälsosamma och hållbara hav.

5.3 Handelspolitik och främjande inklusive hållbart företagande

Den svenska handels- och främjandepolitiken syftar till att främja svenska ekonomiska intressen och bilden av Sverige utomlands, för att i sin tur kunna underlätta export och import och möjliggöra ett ömsesidigt handelsutbyte med andra länder. Svensk handelspolitik och hållbart företagande har en starkt omfördelande effekt och ett tydligt jämställdhetsperspektiv. Den feministiska utrikes- och handelspolitiken har inneburit en ytterligare ambitionshöjning i att bedriva och främja en fri, hållbar och rättvis handelspolitik som ökar kvinnors ekonomiska jämställdhet och egenmakt. Även inom främjandearbetet, som bedrivs med inriktning på både exportfrämjande och Sverigefrämjande, pågår ett aktivt arbete för jämställdhet. Redogörelse för den feministiska handelspolitiken och främjandet sker även på andra sätt, till exempel inom ramen för de strategier och handlingsplaner som regeringen har till sitt förfogande.

5.3.1 Handel

Globaliseringen har möjliggjort att världshandeln har ökat och att människor har kunnat lyftas ur extrem fattigdom. Handel har spelat en avgörande roll i denna utveckling. Men positiva effekter från handeln i form av fler jobb, ökad tillväxt eller billigare produkter gynnar i dag fler män än kvinnor. Exempelvis har tullnivåerna minskat mer för produkter som konsumeras av män än för produkter som konsumeras av kvinnor. Kvinnor deltar inte heller i den internationella handeln i samma utsträckning som män. Färre kvinnor än män sysselsätts till exempel i företag som deltar i den globala handeln och kvinnor möts även av fler hinder än män i etableringen av företag och som entreprenörer inom den internationella handeln. I utvecklingsländer deltar dessutom färre kvinnoägda företag i den formella ekonomin. Samtidigt har internationell handel stor potential att bidra till ekonomisk jämställdhet och kvinnors ekonomiska egenmakt genom positiva effekter för kvinnor som arbetstagare, entreprenörer eller konsumenter, till exempel genom ökad sysselsättning eller billigare produkter.

Sveriges handelspolitiska intressen drivs i första hand genom EU-samarbetet. Sverige är ett av de mest pådrivande länderna för integrering av, och fokus på, jämställdhet i EU:s handelsavtal liksom inom OECD och världshandelsorganisationen (WTO). Den feministiska handelspolitiken

innebär bland annat att Sverige vill se handelsavtal som tillvarar kvinnors intressen, till exempel genom att bidra till att fler kvinnor får jobb. Företag som ägs av kvinnor eller sektorer där många kvinnor arbetar måste prioriteras i EU:s förhandlingar på handelsområdet. I linje med detta verkar Sverige för att EU identifierar hur handelsavtal kan väntas påverka kvinnor och jämställdhet i de konsekvensbedömningar som föregår förhandlingar på det handelspolitiska området.

Sverige arbetar även för ett stärkt jämställdhetsperspektiv i WTO. I linje med det drev Sverige och likasinnade länder till exempel igenom en deklARATION om jämställdhet och handel vid WTO:s ministermöte i Buenos Aires 2017. Deklarationen var den första i sitt slag, fick brett stöd och har därefter fungerat som en plattform för arbetet framåt.

Sverige har även samarbetat med FN:s organ för handel och utveckling för att ta fram en metod – Trade and Gender Toolbox – för att bedöma effekter av handelspolitiska åtgärder för kvinnor och jämställdhet. Avsikten är att verktygslådan ska kunna bidra till att handeln i högre grad spelar sin roll som ett verktyg för inkluderande utveckling och kvinnors ekonomiska egenmakt.

Internationella standarder blir allt viktigare, framför allt i arbetet med att undanröja hinder för företag på globala marknader. Det är därför viktigt att standarder inte enbart utgår ifrån mäns intressen eller utformas efter män som norm. Jämställdhetsperspektivet måste bli en naturlig del av det internationella standardiseringsarbetet. I linje med detta stöder Sverige bland annat FN/WTO-organisationen International Trade Centres (ITC) samarbete med Swedish Standards Institute som syftar till att arbeta fram en standard för kvinnoägda företag. Sverige stöder även övrigt arbete inom ITC som stöttar små och medelstora företag i utvecklingsländer att bedriva handel och har en stark ledarroll vad gäller handel och jämställdhet samt kvinnors entreprenörskap. ITC har bland annat lanserat initiativet SheTrades som syftar till att ansluta en miljon kvinnliga entreprenörer till marknaden senast 2020. Initiativet identifierar sju globala åtgärder där regeringar, privata näringslivet och civilsamhället kan göra åtaganden för att motverka de hinder som håller tillbaka kvinnoägda företag.

En viktig fråga för Sverige är också att, genom statistik och analyser, bidra till förbättrad kunskap om ojämställda förhållanden inom den internationella handeln och handelspolitiken. Korrekt information är avgörande för att jämställdhetsarbetet ska vinna framgång. Sverige vill därför se att relevanta organisationer i ökad omfattning tar fram könsuppdelad statistik och analys inom det handelspolitiska området. Sverige har bland annat varit drivande för att stärka OECD:s jämställdhetsanalyser på det handelspolitiska området och för att Europeiska kommissionen ska efterfråga jämställdhetsanalyser vid nya lagstiftningsförslag på den inre marknaden.

Kommerskollegium är regeringens expertmyndighet för utrikeshandel, EU:s inre marknad och EU:s handelspolitik. I linje med regeringens feministiska utrikes- och handelspolitik har Kommerskollegium år 2019 presenterat en studie om länkar mellan internationell handel och jämställdhet som dels syftar till att öka kunskapen på området, dels bidrar med förslag till åtgärder. Kommerskollegium har tidigare presenterat en studie om handel, social hållbarhet och jämställdhet samt hållit ett antal seminarier om jämställdhet och handel, bland annat under den globala

5.3.2 Främjande

Svenskt exportfrämjandet syftar till att stärka framför allt små och medelstora företags förmåga att exportera. Regeringen gör insatser inom näringspolitiken för att särskilt främja kvinnligt företagande. Export- och investeringsfrämjande sker till stor del genom Sveriges export- och investeringsråd (Business Sweden). Andra viktiga aktörer är Exportkreditnämnden och Svensk Exportkredit vars finansieringserbjudanden kan vara avgörande för att affärer på annars riskfyllda marknader ska bli av. I utvecklingsländer med begränsade finansieringsmöjligheter bidrar de till finansiella resurser för att stärka infrastruktur-satsningar på exempelvis utökad kollektivtrafik. Rätt utformat bidrar detta inte minst till att stärka kvinnors egenmakt genom att de får chans att ta sig till arbetsplatser och marknader som annars skulle vara utom räckhåll.

Genom Svenska institutets (SI) ledarskapsprogram She Entrepreneurs (SHE) stöder Sverige unga kvinnliga sociala entreprenörer i länder som Algeriet, Egypten, Iran, Jordanien, Libanon, Marocko, Palestina och Tunisien. Sedan 2017 genomför SI även ledarskapsprogrammet SHE-Leads som syftar till att stärka etablerade kvinnliga ledare och entreprenörer i Saudiarabien, bland annat genom att skapa nätverk mellan deltagarna och kontakter med svenska företag.

Det statligt ägda bolaget Swedfund har som utvecklingsfinansiär bidragit till att stärka kvinnors ekonomiska egenmakt, till exempel genom talangprogrammet Women4Growth genom vilket Swedfund stöder portföljbolagen i att bland annat identifiera hinder för kvinnor att kunna avancera inom företagen. Tillsammans med femton utvecklingsfinansiärer ingår Swedfund, och har en ledande roll, i Gender Finance Collaborative som arbetar för ökad kunskap och förmåga att genomföra jämställdhetsmarta investeringar. I maj 2019 undertecknade Swedfund det så kallade 2x-initiativet, initierat av G7-länderna, vars syfte är att mobilisera kapital för ökad ekonomisk egenmakt för kvinnor. Initiativet innefattar ett antal kriterier för investeringar och för att mäta att investeringar bidrar till att rikta kapital, varor och tjänster till kvinnor eller genererar fler arbetstillfällen för kvinnor.

Inom ramen för exportfrämjandet genomförs olika delegationsbesök med deltagande av flera svenska företag. Regeringen verkar för att dessa delegationer ska vara representativa för svenskt samhälle och näringsliv och därför omfatta både kvinnor och män. Detsamma gäller paneler vid seminarier och liknande inom främjandet samt vid urval och utnämning av handelssekreterare. För att främjardelegationerna ska bli mer jämställda ska även könsuppdelad statistik tas fram när det gäller företagens representation i affärsdelegationer som regeringen är med och finansierar. Därtill ska en främjardelegationsresa med enbart kvinnor genomföras för att fokusera på affärsområden där kvinnor är särskilt aktiva.

Jämställdhets- och rättighetsfrågor har även en framträdande plats i arbetet med Sverige-främjandet, vilket handlar om att främja svenska värderingar och sprida Sverige-bilden runt om i världen. Det finns stor

efterfrågan på information och kunskap om Sveriges feministiska utrikespolitik och nationella jämställdhetspolitik. För att kunna svara på frågor och sprida information använder sig svenska utlandsmyndigheterna ofta av de verktygslådor som SI tar fram och som innehåller flera jämställdhetsrelaterade verktyg och informationsmaterial, inklusive fotoutställningen *Swedish Dads* liksom en presentation om den feministiska utrikespolitiken.

Kulturfrämjandet är också ett viktigt verktyg för arbetet med jämställdhet. Ett framgångsrikt exempel är dramat *Seven* som innehåller sju berättelser av kvinnorättsaktivister från Afghanistan, Guatemala, Kambodja, Nigeria, Nordirland, Pakistan och Ryssland. Dramat har framförts i ett 30-tal länder och på nästan lika många språk och sätts alltid upp i ett samarbete som involverar lokala samarbetspartner och den svenska ambassaden på plats. Vanligen är det profiler som är kända i landet som läser texten, som politiker, artister, idrottsutövare, journalister, musiker eller individer med egna erfarenheter av utsatthet. *Seven* har på detta sätt framgångsrikt kommunicerat frågor kring kvinnors rättigheter och möjliggjort möten och diskussioner mellan olika samhällsaktörer.

5.3.3 Hållbart företagande och arbete med anständiga arbetsvillkor

Sverige bedriver en aktiv politik för hållbart företagande och ser detta som ett viktigt led i arbetet för att stärka kvinnors och flickors mänskliga rättigheter, både internationellt och nationellt. Hållbart företagande omfattar enligt regeringens definition bland annat mänskliga rättigheter, anständiga arbetsvillkor och jämställdhet. Med en feministisk regering och en feministisk utrikes- och handelspolitik har jämställdhetsperspektivet förstärkts ytterligare.

Staten som ägare har en hög ambitionsnivå för hållbart företagande och det är en central del i regeringens bolagsstyrning. I statens ägarpolicy framgår bland annat att det är av särskild vikt att bolag med statligt ägande ska vara föredömen i jämställdhetsarbetet och arbeta aktivt med jämställdhetsfrågor i hela sin verksamhet. På så sätt har svenska staten sannolikt en av världens mest jämställda bolagsportföljer, och är ett av de länder i EU som har högst andel kvinnor i börsbolagens styrelser.

Företagen ägnar betydande kraft åt jämställdhet enligt riktlinjer och konventioner, vilket är viktigt för kompetensförsörjning och attraktionskraft som arbetsgivare. Företagen kan även fungera som goda förebilder i andra länder, genom en jämställd fördelning av makt och inflytande samt genom jämställda löner. Vidare har Business Sweden fått i uppdrag att stödja både företag och utlandsmyndigheter vad gäller hållbart företagande. Detta har bland annat resulterat i ett informationspaket kring hållbart företagande riktat till företag som deltar i främjanderesor utomlands. I stödmaterialet framgår bland annat att hållbart företagande, inklusive mänskliga rättigheter och jämställdhet, ska tas upp vid främjarinsatser och resor för företagsdelegationer. I Business Swedens stöd till utlandsmyndigheterna ingår att underlätta för dem att bistå svenska företag i frågor som rör hållbart företagande. Som ett led i det har en webbutbildning om hållbart företagande tagits fram.

Sverige stöder och synliggör även kvinnligt företagande och kvinnliga affärsnätverk och bidrar bland annat till framtagandet av ett internationellt ramverk som ska stärka och underlätta för kvinnoägda företag. Genom utvecklingssamarbetet stöder Sverige OECD:s Mellanöstern- och Nordafrikaprogram som har fokuserat på jämställdhetsintegrerat företagande och bidragit till etablering av ett Women's Economic Empowerment Forum för att förbättra kvinnors ekonomiska möjligheter i regionen. Ett annat exempel är de nätverk av lokala stödcenter för kvinnor som har utvecklats enligt svensk modell (Winnet), bland annat inom Östersjösamarbetet, och som bygger på samverkan mellan civilsamhälle, stat, privat sektor och den akademiska världen. Dessa center har skapat kompetensutvecklingsmöjligheter och arbetstillfällen för utsatta kvinnor så att de har kunnat stärka sin egenmakt, vilket i förlängningen har lett till att de har fått bättre självförtroende och ett ökat intresse för att engagera sig och delta politiskt.

Välfungerande arbetsmarknadsrelationer och anständiga arbeten bidrar till ökad jämlikhet och jämställdhet. Här är det centralt att arbeta för en jämställd arbetsfördelning av obetalt hem- och omsorgsarbete och förbättrade arbetsförhållanden för hushållsarbetare. Sverige verkar därför för att Internationella arbetsorganisationens (ILO) kärnkonventioner genomförs i alla länder och att den sociala dialogen får en mer framträdande roll. Kärnkonventionerna angående diskriminering i fråga om anställning och yrkesutövning samt lika lön för män och kvinnor för arbete av lika värde är särskilt viktiga för att främja jämställdhet i arbetslivet och säkerställa att kvinnor fritt kan välja yrke. ILO antog på internationella arbetskonferensen i juni 2019 en konvention och rekommendation om våld och trakasserier i arbetslivet som är ett svar på metoo-rörelsens krav på åtgärder för att förhindra sexuella trakasserier. År 2016 lanserade Sverige dessutom initiativet Global Deal för att, tillsammans med ILO och OECD, genomföra en global satsning för social dialog och bättre villkor på arbetsmarknaden. Syftet med Global Deal är att förbättra dialogen mellan arbetsmarknadens parter och länders regeringar för att förbättra anställningsvillkor och produktivitet. Under Global Deal har Sverige till exempel slutit ett samarbetsavtal med Bangladesh i syfte att bidra till en bättre dialog mellan arbetsgivare och löntagare i landets kvinnodominerade textilindustri. OECD är nu hemvist för Global Deal-initiativet under OECD:s och ILO:s delade värdskap. Sverige är ordförande för initiativets styrkommitté, med ILO och OECD som medordförande. På landsnivå arbetar Sverige med att stärka kvinnors roll och rättigheter på arbetsmarknaden i bland annat Iran, Kambodja, Kroatien, Nigeria, Polen och Turkiet. Arbetet har många gånger skett i samarbete med svenska företag, fackförbund och myndigheter.

6 Verktyg

Den feministiska utrikespolitiken genomförs i relation till ett stort antal länder och organisationer och i olika sammanhang och miljöer. För detta krävs ett systematiskt arbetssätt och olika verktyg. Analys och

kunskapsinhämtning är förutsättningar för att förstå och belysa situationen för kvinnor och flickor i olika sammanhang. Genom att använda aktörskap, allianser, plattformar, nätverk liksom internationella översyns- och uppföljningsmekanismer kan påverkan stärkas. Kommunikation och offentlig diplomati är andra centrala verktyg. Det konsulära arbetet har också en viktig roll i att bidra till alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna världen över.

6.1 Analys och kunskap

Analys och kunskap är en förutsättning för att kunna förstå, belysa och bemöta bristande jämställdhet och hinder för alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. I linje med detta används jämställdhetsanalyser och kunskapsinhämtning fortlöpande i arbetet med den feministiska utrikespolitiken, inklusive genom inhämtning av befintlig kunskap och analys inom förvaltningen och andra svenska myndigheter, liksom inom EU och de multilaterala organisationerna. I linje med detta efterfrågar och uppmuntrar Sverige också jämställdhetsanalyser och köns- och åldersuppdelad statistik om den saknas hos bilaterala och multilaterala aktörer samt civilsamhällesorganisationer.

På global nivå har det skett framsteg vad gäller jämställdhetsstatistik, inklusive genom antagandet av gemensamma jämställdhetsindikatorer för uppföljningen av Agenda 2030. Samtidigt har många länder fortfarande en begränsad kapacitet att definiera, samla in, analysera och rapportera data och statistik. Därför bidrar Sveriges utvecklingsamarbete med stöd för stärkt jämställdhetsstatistik, forskning och metodutveckling, vilket förväntas kunna bidra till att stärka genomförandet och uppföljningen av jämställdhet inom ramen för Agenda 2030.

Forskningen och datainsamlingen om betydelsen av jämställdhet inom områden som berör utrikespolitiken växer, såväl nationellt som internationellt. Genom att tillvarata och ge svenskt stöd till forskning som belyser ojämställdhet och maktstrukturer kan det evidensbaserade påverkansarbetet stärkas. Ett sådant påverkansarbete är centralt för att bidra till förändring av könsstereotypa normer och attityder. Ett exempel är forskningen på området kvinnor, fred och säkerhet, som bland annat stöds av FBA respektive bedrivs vid Försvarshögskolan, där Sveriges första Anna Lindh-professor i genus, fred och säkerhet finns sedan 2019. Ett annat exempel är den datainsamling som görs på lagstiftningsområdet och som berördes vid en workshop om könsdiskriminerande lagstiftning och praxis som utrikesministern stod värd för hösten 2016. Mötet samlade Världsbanken, ICC, EU med flera aktörer och resulterade bland annat i att Sverige gick in med ett riktat stöd till Världsbankens arbete med initiativet Women, Business and the Law (WBL). Initiativet belyser 189 ekonomiers lagstiftning utifrån ett jämställdhetsperspektiv samt dess påverkan på kvinnors möjligheter till ekonomiskt deltagande. Resultaten publiceras i en databas och återkommande rapport som har utvecklats till mycket viktiga verktyg för kunskap och påverkan.

Ännu ett verktyg för kunskapsinhämtning är samråd och kontakt med olika samhällsaktörer. I Etiopien har Sverige till exempel etablerat ett

nätverk för jämställdhet som kan bistå ambassaden i analysen och förståelsen av utvecklingen kring jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter i landet. Nätverket bidrar även till utformningen av olika arrangemang och aktiviteter i ambassadens regi. Deltagarna i nätverket representerar olika delar av det etiopiska samhället, inklusive den offentliga respektive privata sektorn, den akademiska världen, det civila samhället och medierna. På samma sätt har Sverige på många håll i världen både breddat och fördjupat sitt kunskapsutbyte med olika samhällsaktörer och inte minst med kvinnorättsorganisationer, liksom civilsamhällesorganisationer som arbetar för jämställdhet och mänskliga rättigheter.

6.2 Aktörskap

Den feministiska utrikespolitiken har skapat en tydlig plattform för dialog och aktörskap som har gjort det möjligt att ytterligare höja Sveriges profil inom arbetet för global jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter, representation och resurser. Detta har i sin tur även gjort att Sverige med trovärdighet har kunnat göra anspråk på och axla specialiserade aktörsroller inom särskilt prioriterade delområden.

Sveriges medlemskap i FN:s säkerhetsråd 2017–2018 var ett aktörskap som gjorde det möjligt att driva på arbetet för kvinnor, fred och säkerhet. Den svenska ansatsen var att konsekvent integrera agendan kvinnor, fred och säkerhet i rådets dagliga arbete med resolutioner och uttalanden. Sverige var också pådrivande för stärkt och breddad rapportering om kvinnors och flickors situation i de olika konflikter som rådet diskuterade samt för ett förbättrat jämställdhetsperspektiv i FN:s arbete i fält. Sverige säkerställde till exempel att samtliga FN-insatser som var föremål för förhandling inkluderade ett mandat att arbeta med agendan för kvinnor, fred och säkerhet. Sverige drev även igenom stärkta skrivningar om kvinnor, fred och säkerhet i andra texter, till exempel i ordförandeuttalanden om krissituationer samt i ett ordförandeuttalande om skydd av civila. Sverige lade stort fokus på kvinnors deltagande i fredsprocesser men agerade också för att FN och säkerhetsrådet skulle stärka sitt engagemang mot sexuellt och könsrelaterat våld i konflikter. Som ett led i det tog Sverige initiativ till att sexuellt och könsrelaterat våld blev ett särskilt separat listningskriterium i FN:s sanktionsregimer för ett antal länder. Sverige följde också upp arbetet i säkerhetsrådet med fältresor för att se hur mandat och intentioner omsattes på marken. På grundval av detta fördjupningsarbete formulerade Sverige rekommendationer om hur FN kan vidareutveckla arbetet med kvinnor, fred och säkerhet. Rekommendationerna skickades till FN:s generalsekreterare inför den årliga öppna debatten i FN:s säkerhetsråd om kvinnor, fred och säkerhet 2018. Sverige lanserade samtidigt ett nytt mötesformat i form av ett multiaktörsforum där kvinnorättsorganisationer och säkerhetsrådsmedlemmar fick möjlighet att ses och diskutera i anslutning till den öppna debatten. Sverige bidrog också till att ett ökat antal civilsamhällesföreträdare, inte minst kvinnorättsorganisationer, kunde informera säkerhetsrådet i dess formella sessioner. Under medlemskapet ledde Sverige, tillsammans med Uruguay (2017) och Peru

(2018), säkerhetsrådets informella expertgrupp om kvinnor, fred och säkerhet och verkade för att den skulle bli ännu mer effektiv i att stödja rådet med information och förslag till stärkt genomförande i fält. Bedömningen är att den svenska ansatsen på ett tydligt sätt bidrog till att stärka säkerhetsrådets arbete med kvinnor, fred och säkerhet. Denna bedömning görs bland annat av NGO Working Group for Women, Peace and Security, som kontinuerligt följer säkerhetsrådets arbete.

Att bidra till kvinnors och flickors frihet från fysiskt, psykiskt och sexuellt våld är ett av fokusområdena för den feministiska utrikespolitiken. Sexuellt våld kan enligt ICC:s Romstadga utgöra ett led i folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser. Sverige stöder ICC och värnar ICC:s och chefsåklagarens oberoende. Sveriges stöder arbetet med att motverka förekomsten av, och straffriheten för, könsrelaterat och sexuellt våld i konflikter. Arbetet har inbegripit samarbete med såväl länder som nationella rättsliga institutioner och andra bilaterala aktörer och ofta handlat om att öka den nationella kapaciteten att utreda och lagföra våld. Under 2014–2016 tog Sverige på sig ett extra aktörskap genom att, tillsammans med Botswana, underlätta erfarenhetsutbyten om att utreda och lagföra brott mot ICC:s stadga. Arbetet bestod under 2016 bland annat i att underlätta kontakter mellan aktörer på regional nivå, nationell nivå och internationell nivå. Arbetet bidrog exempelvis till att ett stort antal aktörer uppmärksammades på behovet av att motverka stigma, stärka skyddet av brottsoffer och vittnen samt erkänna vikten av civilsamhällesorganisationers roll i arbetet. Sverige arbetar även inom EU för att stödja ICC och för att motverka frånträde från Romstadgan. EU:s höga representant för utrikesfrågor har gjort flera uttalanden till stöd för ICC och EU har även verkat för att de lagändringar som krävs för att leva upp till stadgans bestämmelser genomförs i statsparternas nationella lagstiftning.

Ännu ett aktörskap har gällt initiativet Call to Action on Protection from Gender-Based Violence in Emergencies där Sverige under 2016–2017 tog på sig rollen som ordförande. Syftet med initiativet är att förebygga och öka skyddet mot könsrelaterat våld i humanitära kriser och att driva frågan framåt. Arbetet sker genom att stärka det ansvar som olika humanitära aktörer tar för att systematiskt inkludera frågan om könsrelaterat våld i sitt arbete. Sverige lyckades med sin målsättning att utöka medlemskretsen och nätverket inkluderar nu drygt 80 aktörer, inklusive statliga aktörer, bilaterala givare, multilaterala organisationer och civilsamhällesorganisationer. Under Sveriges ordförandeskap gjorde medlemskretsen över 360 åtaganden i relation till sin handlingsplan. Några resultat som har uppnåtts är att OECD-DAC har förbättrat sin datainsamling och att FN:s kontor för humanitära frågor har åtagit sig att anlägga ett jämställdhetsperspektiv på de projekt som får bidrag från FN:s katastroffond. Sverige har även lett styrkommitténs arbete och drivit påverkansarbete i relevanta forum, såväl i fält som vid det humanitära världstoppmötet i Istanbul 2016.

Att bekämpa människohandel är en prioriterad fråga för Sverige. Den nu gällande nationella handlingsplanen beslutades 2018. Globalt har antalet offer för människohandel ökat de senaste åren. Detta kan delvis bero på att fler offer upptäcks, men innebär sannolikt en ökning också i reella tal, bland annat till följd av de senaste årens stora migrations- och

flyktingströmmar. Sverige är starkt drivande i arbetet mot människohandel för sexuell exploatering och tog, på internationella kvinnodagen den 8 mars 2019, ett gemensamt initiativ med Frankrike att inleda en diplomatisk offensiv mot människohandel för sexuell exploatering och prostitution. För Sverige är det tydligt att det finns ett samband mellan att tillåta prostitution och förekomsten av människohandel för sexuell exploatering. Sverige betonar här vikten av att inte skapa lagliga marknader för människohandel och prostitution. Internationellt är frågan om hur människohandel för sexuell exploatering kan bekämpas i vissa avseenden känslig då det finns olika syn på prostitution. Sveriges linje är tydlig. Sverige var, den 1 januari 1999, det första landet i världen som valde att kriminalisera köp men inte försäljning av sex. Därmed flyttas brottsfokus och skuld från den exploaterade till exploitören. Sverige arbetar aktivt för att uppmuntra fler länder att överväga samma typ av lagstiftning och det internationella intresset är stort. Flera länder har tagit efter den svenska modellen, som till exempel Kanada, Norge, Island och under de senaste åren även Nordirland, Irland, Frankrike och Israel. Trots detta står Sverige ofta ensamt när det gäller att driva frågan inom EU och globalt. Det ställer krav på fortsatt starkt svenskt engagemang och aktörskap.

6.3 Allianser, plattformar, nätverk

Nätverk, alliansbyggande och flerpartssamarbete blir allt mer betydelsefullt för att kunna bedriva ett effektivt arbete för jämställdhet och alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. Det är även grundläggande för genomförandet av Agenda 2030. I vissa fall kan samarbeten handla om att samla och mobilisera allianser i frågor som inte rör sig framåt eller till och med utmanas, som SRHR-frågorna. I andra fall kan det handla om att synliggöra och åtgärda strukturella brister, som bristen på kvinnor i det internationella samfundets fredsmäklande. Nedan följer några exempel på allianser, plattformar och nätverk som Sverige har tagit initiativ till, respektive deltagit i, inom ramen för genomförandet av den feministiska utrikespolitiken.

Det svenska kvinnliga medlingsnätverket initierades 2015 som ett svar på den kraftiga underrepresentationen av kvinnor inom det internationella freds- och medlingsarbetet. Syftet med medlingsnätverket är att främja fredlig konfliktlösning och aktivt stödja kvinnors meningsfulla deltagande i fredsprocesser före, under och efter en konflikt. Nätverket är en flexibel resurs som arbetar strategiskt och på kort varsel kan engageras i skilda konfliktkontexter. Efterfrågan är stor och nätverket har behövt utvidgas från nio till 15 medlemmar. Medlemmarna, som kommer från både civilsamhället och utrikesförvaltningen, besitter både tematiska och geografiska expertkunskaper och har hittills gjort insatser i bland annat Afghanistan, Burundi, Colombia, Georgien, Somalia, Ukraina och Zimbabwe. Insatserna har skett på olika nivåer och inkluderat strategiskt stöd till kvinnor på lokal nivå liksom bidrag till fredsförhandlingar på högsta nivå. Det svenska medlingsnätverket är del av ett nordiskt medlernätverk och samarbetar nära med FN, EU, Afrikanska unionen

(AU) och OSSE liksom med en rad liknande regionala och nationella nätverk som har utvecklats sedan Sverige tog sitt initiativ. Skr. 2019/20:17

År 2015 var Sverige med om att lansera nätverket International Gender Champions (IGC) som samlar beslutsfattare som åtar sig att utmana strukturer och hinder för jämställdhet. Nätverket etablerades i Genève, men har sedan dess blivit ett mycket bredare nätverk som samlar över 200 ledare från ett stort antal länder och en bredd av institutioner inklusive från statsförvaltningar, FN, EU, den akademiska världen och civilsamhället. Alla medlemmar har undertecknat IGC Panel Parity Pledge, vilken är en förpliktelse att inte delta i enkönade paneler. Varje medlem sätter dessutom upp egna jämställdhetsmål som kan handla om allt från övergripande verksamhetsmål till det egna ledarskapet. Nätverket bidrar på detta sätt till att synliggöra strukturer som hindrar jämställdhet samt till att olika ledare tar ett personligt ansvar för jämställdhetsfrågorna. Nätverket tar även initiativ i angelägna frågor och var till exempel drivande bakom den deklaration om jämställdhet och handel som togs fram vid WTO:s ministermöte i Buenos Aires 2017. Den nordiska gruppen inom nätverket har gemensamt satt upp målet att främja balansen mellan arbete och familjeliv genom att: 1) säkerställa framförhållning i planering av möten för att underlätta för alla parter att delta och 2) undvika att planera möten under kvällar, helger och helgdagar.

Kampanjen HeForShe bidrar till att synliggöra mäns ansvar och roll i jämställdhetsarbetet. Den globala kampanjen har initierats av UN Women och har som syfte att engagera alla människor i jämställdhetsfrågan. Sedan lanseringen 2014 har kampanjen fått stor spridning och skapat en plattform där företrädare för såväl regeringar som civilsamhälle, den akademiska världen och skolor kan arbeta tillsammans. Statsminister Stefan Löfven utsågs till talesperson (så kallad champion) 2015 på Världsekonomiskt forum i Davos där statsministern och goodwill-ambassadören för initiativet, skådespelerskan Emma Watson, gemensamt underströk vikten av att alla verkar för ökad jämställdhet. Statsministern lyfte bland annat arbetet mot alla former av våld mot kvinnor och flickor samt det svenska arbetet med SRHR. Sverige har även åtagit sig att arbeta för en mer jämställd sysselsättning, hälsa och representation mellan män och kvinnor.

She Decides lanserades i mars 2017 vid en konferens i Bryssel, initierad av Belgien, Sverige, Danmark, Nederländerna och Luxemburg. Initiativet var en reaktion på det minskade stödet för SRHR och blev startskottet för en ny och bred rörelse som sedan dess har mobiliserat både finansiellt och politiskt stöd från civilsamhällesorganisationer, FN-organ, länder och andra aktörer för alla kvinnors och flickors rätt att bestämma över sin egen kropp. She Decides illustrerar vikten av alliansbyggande och den potential som ryms i att snabbt skapa en plattform och mobilisera brett stöd kring en särskilt brännande fråga. Mer än 120 000 She Decides-vänner har anslutit sig till initiativet, och sedan 2017 har över 450 miljoner amerikanska dollar mobiliserats världen över i SRHR-stöd (givares samtliga stöd till SRHR i biståndet).

Stockholm Forum on Gender Equality anordnades av Sverige i april 2018. Syftet var att skapa en global plattform för mobilisering och metodutbyte för jämställdhet. Forumet samlade drygt 700 deltagare från över 100 länder. Bland deltagarna återfanns politiker, statstjänstepersoner, företrädare för internationella organisationer, aktivister, debattörer,

representanter från den akademiska världen, näringslivsaktörer och civilsamhällesrepresentanter. Ledordet för konferensen var ”samskapande” och i den andan ombads konferensdeltagare att bidra till programmets innehåll och utformning. Detta skapade ett dynamiskt möte kring centrala frågor, som till exempel kvinnors ekonomiska egenmakt, SRHR och kvinnors roll i fredsarbetet. Flera nya rapporter och initiativ lanserades, bland annat Världsbankens aktuella Women, Business and the Law-rapport, ett Call to Action for Women Human Rights Defenders presenterat av civilsamhällesorganisationen Kvinna till Kvinna och ett antal partner samt ett flertal nya initiativ och samarbeten initierade av mötesdeltagarna. Under forumet nådde hashtaggen GenderEqualWorld nästan tre miljoner människor runt om i världen och SI har, genom en speciellt framtagen verktygslåda, gjort det möjligt för svenska ambassader och andra intressenter att fortsätta sprida information om konferensen och dess resultat. I samarbete med UN Women anordnades, i anslutning till forumet, också ett första Feminist Think Space, en informell plattform för att på djupet kunna diskutera aktuella jämställdhetsutmaningar.

Som en uppföljning till Stockholmsforumet anordnade Tunisien, i samarbete med FN:s utvecklingsprogram (UNDP) och UN Women och med stöd av Sverige, den 24–26 april 2019 Tunis Forum on Gender Equality. Syftet med Tunis Forum var att följa upp diskussionerna från Stockholm samt att bidra till, och diskutera, 1) uppföljningen av åtagandena i Pekingplattformen inför 25-årsfirandet år 2020, 2) agendan för kvinnor, fred och säkerhet, 3) kvinnors politiska representation på lokal nivå samt 4) innovation och teknologi. Precis som i Stockholm samlade Tunis Forum hundratals civilsamhällesaktörer och människorätsaktivister från hela världen. Unikt för Tunis Forum var målsättningen om att hälften av deltagarna skulle vara under 35 år, vilket möjliggjorde att unga fick stort utrymme i forumets paneler och diskussioner. Under forumet samlade rapportörer in material som omsattes till rekommendationer till uppföljningen av Pekingplattformen. Detta arbete fortsätter och Frankrike och Mexiko kommer, tillsammans med UN Women, att anordna globala forum för jämställdhet under år 2020.

6.4 Internationell översyn och uppföljning

Ett aktivt arbete med att uppmuntra och följa upp åtaganden är centralt för att driva på det globala jämställdhetsarbetet. Här använder Sverige såväl sina samarbeten som styrelseroller, delägarskap, medlemskap, partnerskap och andra verktyg för att få genomslag.

Som ett led i detta arbetar Sverige direkt med de operativa delarna av EU och de multilaterala organisationerna för att säkerställa att det finns styrdokument för arbetet för jämställdhet och mänskliga rättigheter och att institutionerna följer dessa regelverk. Ett exempel är Sveriges arbete med, och stöd för, FN:s reformarbete där Sverige trycker på för ett starkt jämställdhetsperspektiv. Ett annat exempel är att Sverige ställer krav på att de internationella miljö- och klimatfondernas resultatramverk inkluderar indikatorer relevanta för jämställdhet. Detta möjliggör en uppföljning av fondernas resultat på jämställdhetsområdet, inklusive att kvinnor görs

delaktiga i utformningen och genomförandet av projekt samt att villkor vid ackreditering av genomförandeorganisationer inkluderar jämställdhet. Sverige är även pådrivande i jämställdhetsarbetet och framtagandet av jämställdhetsstrategier i de multilaterala utvecklingsbankerna.

Översyns- och uppföljningsmekanismer för människorättskonventioner är andra viktiga verktyg. Sverige förespråkar ett fullt genomförande av internationella åtaganden vad gäller mänskliga rättigheter, att fler länder ska ratificera olika konventioner och att de länder som har gjort reservationer till dessa ska dra tillbaka de reservationer som står i strid med konventionernas ändamål och syfte.

Sverige deltar aktivt i översynsmekanismen Universal Periodic Review där alla FN:s medlemsstater ger varandra rekommendationer när det gäller efterlevnaden av de mänskliga rättigheterna. Sverige belyser regelbundet angelägna frågor rörande mänskliga rättigheter i de länder som granskas, inte minst frågor som rör kvinnors och flickors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna.

En central konvention som handlar om icke-diskriminering och kvinnors och flickors åtnjutande av mänskliga rättigheter är FN:s kvinnokonvention (Cedaw). Cedaw antogs av FN:s generalförsamling 1979 och är en av de mest undertecknade konventionerna, men också den konvention som flest länder har reserverat sig emot. Länder som har ratificerat konventionen ska avlägga regelbundna rapporter till den så kallade Cedaw-kommittén. Processen ger möjligheter till dialog om jämställdhetsutmaningar med både FN och medlemsstater samt med civilsamhällesorganisationer som ofta producerar skuggrapporter till de nationella rapporterna.

Vid FN:s kvinnokonferens i Peking år 1995 antogs en deklaration och en handlingsplan i form av den så kallade Pekingplattformen som fortfarande är ett av de mest progressiva internationella dokument som finns för jämställdhet och kvinnors och flickors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. Handlingsplanen anger att jämställda villkor ska uppnås genom arbete med jämställdhetsintegrering i kombination med särskilda åtgärder inom tolv centrala områden:

- Feminisering av fattigdom
- Kvinnor och utbildning
- Kvinnor och hälsa
- Våld mot kvinnor
- Väpnade konflikter och deras konsekvenser för kvinnor
- Kvinnor och ekonomi
- Kvinnors inflytande
- Organisering av jämställdhetsarbete på nationell nivå
- Kvinnors mänskliga rättigheter
- Kvinnor och media
- Kvinnor och miljö
- Flickebarnets situation

Målen i Pekingplattformen skulle ha uppfyllts år 2000. Men mycket arbete återstår när det år 2020 är dags för 25-årsjubileum av plattformen. Inför detta jubileum kommer en samlad global översyn av genomförandet att göras för att identifiera utestående utmaningar. Denna översyn kommer att föregås av nationella konsultationer och uppföljningsrapporter i vilka

ett flertal aktörer förväntas delta från exempelvis civilsamhället, den akademiska världen och den privata sektorn. På basis av de nationella rapporterna tas sedan regionala uppföljningsrapporter fram av FN:s regionala kommissioner. Vidare anordnar Frankrike och Mexiko, tillsammans med UN Women, globala forum för jämställdhet under år 2020 varpå jubileet även uppmärksammas vid FN:s generalförsamling. Sverige stöder den globala processen med att följa upp Pekingplattformen liksom de uppföljningar som görs i olika länder, inte minst i utvecklingsländer. Den globala upp-följningen av Pekingplattformen är också nära kopplad till uppföljningen av Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling.

FN:s kvinnokommission (CSW) är en funktionell kommission under FN:s ekonomiska och sociala råd (ECOSOC) som följer upp Pekingplattformen med årliga diskussioner och deklARATIONER om teman kopplade till de tolv centrala områdena. År 2020 kommer den globala översynen av Pekingplattformen att presenteras vid CSW som en del av 25-årsjubileet. CSW är en central plattform för att driva det globala jämställdhetsarbetet framåt. Sverige är bland annat en av de starkaste förkämparna för de frågor som är föremål för mest och ökande motsättningar som SRHR, utrymme och skydd för människorättsorganisationer samt frågor relaterade till sexuell läggning och könsidentitet. Initiativ från Sverige och likasinnade länder har vid CSW-förhandlingarna ofta varit viktiga för att få igenom skrivningar om bland annat sexuell och reproduktiv hälsa.

En annan funktionell kommission under ECOSOC är FN:s befolkningskommission (CPD) som varje år följer upp handlingsprogrammet från FN:s internationella befolkningskonferens som anordnades i Kairo 1994. Handlingsprogrammet från konferensen, som också är vägledande för FN:s befolkningsfonds (UNFPA) arbete, innehåller bland annat mål som rör minskad mödra- och barnadödlighet samt tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa, inklusive familjeplanering, vilket inkluderar förebyggande av oönskade graviditeter och tillgång till hälsovård efter abort liksom undervisning om sexuell hälsa. Dessa frågor var och är kontroversiella. CPD är en plattform för att driva jämställdhetsfrågorna framåt, inte minst vad gäller SRHR. På grund av de stora motsättningarna på området har CPD inte kunnat anta några substantiella resolutioner på senare år, men Sverige och likasinnade länder driver på för genomförande och kunde bland annat få igenom en kort politisk deklARATION vid det CPD-möte som hölls våren 2019, 25 år efter konferensen.

Europarådets konvention om förebyggande och bekämpande av våld mot kvinnor och våld i nära relationer, den så kallade Istanbulkonventionen, antogs 2011 och är det första juridiskt bindande regionala instrumentet om våld mot kvinnor i Europa. Konventionen fördömer alla former av våld och beskriver våld mot kvinnor som ett uttryck för historiskt ojämlika maktförhållanden mellan kvinnor och män. Till skillnad från andra definitioner av våld mot kvinnor inkluderar Istanbulkonventionen också ekonomiskt lidande. Genomförandet av Istanbulkonventionen övervakas av en expertgrupp kallad GREVIO. Med utgångspunkt i Istanbulkonventionen arbetar Sverige för en effektiv, omfattande och samordnad politik för att förebygga och bekämpa alla

former av våld mot kvinnor och våld i hemmet. Sverige har tagit fram en tioårig nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor inklusive hedersrelaterat våld och förtryck. Till strategin finns ett åtgärdsprogram kopplat. Samråd sker även med det civila samhället. Vidare arbetar Sverige mycket aktivt för att både EU och fler stater ska ansluta sig till och genomföra Istanbulkonventionen samt för att stärka ansvarsutkrävandet och motverka straffriheten för våld mot kvinnor och flickor.

6.5 Kommunikation och offentlig diplomati

Den feministiska utrikespolitiken syftar till att skapa förändring. För detta krävs strategisk kommunikation och offentlig diplomati som når ut till nya målgrupper och kan bidra till ett normativt genomslag. Budskap som anpassats för sociala medier har visat sig vara ett bra sätt att nå ut även i länder med relativt liten tillgång till internet. Ett annat viktigt verktyg är exempelvis hemsidan Swedish Foreign Policy Stories. Under hashtaggen EqualityMakesSense återfinns fler exempel.

Hashtaggen Morewomenmorepeace lanserades i samband med 15-årsjubileet för FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet år 2015 och syftar till att understryka vikten av att stärka kvinnors roll i fredsbyggande och fredsförhandlingar. Den har använts i en rad sammanhang, till exempel när utlandsmyndigheter anordnar evenemang för att uppmärksamma resolutionen eller tar konkreta initiativ för att öka kvinnors deltagande i fredsarbetet. Ett sådant exempel var när FBA, i nära samarbete med svenska ambassaden i Afghanistan, utbildade ett 30-tal kvinnor från lika många provinser i Afghanistan i dialog och medling. Hashtaggen har även använts i samband med en artikelserie om kvinnliga fredsaktörer som återfinns på hemsidan Swedish Foreign Policy Stories.

År 2015 lanserade Sverige initiativet Midwives4all i syfte att synliggöra barnmorskors centrala roll och mobilisera stöd för yrkesgruppen med hjälp av bland annat digital diplomati. Kampanjen kom att få stor räckvidd. Enbart i Uganda har ungefär 4,5 miljoner personer nåtts genom sociala medier, radio och tidningar samt genom att kända ugandiska profiler har utnämnts till talespersoner (så kallade champions) för arbetet. Sverige stöder också utbildning av barnmorskor i landet och deltar i en årlig prisutdelning som uppmärksammar särskild skicklighet i yrket. Samarbetet har stärkt ugandiska kvinnors och flickors tillgång till säker mödravård vilket i sin tur har bidragit till minskningar vad gäller mödradödlighet och för tidigt födda barn.

En av de riktade satsningar och hashtaggar som har haft störst genomslagskraft är WikiGap. Wikipedia är världens största nätbaserade och användargenererade uppslagsverk. Det innehåll som förmedlas påverkar användarnas kunskap om världen. Men där råder en stor obalans. 90 procent av innehållet är skapat av män, och det finns mer än fyra gånger fler artiklar om män än om kvinnor. För att bidra till en förändring initierade Sverige, tillsammans med Wikimedia och en rad lokala partner i olika länder, en satsning kallad WikiGap för att fylla på uppslagsverket med information om kvinnor. Satsningen inleddes i samband med

internationella kvinnodagen den 8 mars 2018 och genomfördes i form av parallella skrivarstugor i nära 50 länder, från Sverige till Indonesien, Egypten och Colombia. Fler än 1 600 personer deltog och skrev artiklar på fler än 30 språk. Redan under de tre första månaderna av kampanjen skrev deltagarna närmare 4 000 nya artiklar som lästes över fem miljoner gånger och fler artiklar fortsätter att strömma in. För att stödja satsningen togs en verktygslåda fram med en steg-för-steg-guide för att anordna WikiGap-events, logotyper, kommunikationsmaterial och tips till de aktörer som vill ta projektet vidare. En särskild WikiGap-film producerades också.

Swedish Dads är en fotoutställning där fotografen Johan Bävman porträtterar svenska pappor som har valt att vara föräldralediga i minst sex månader. Utställningens mål är att visa effekterna av ett mer jämställt föräldraskap på både individ- och samhällsnivå. Syftet är också att fokusera på universella aspekter av föräldraskapet oberoende av om föräldern är pappa eller mamma. Utställningen förmedlas genom SI och har utvecklats till ett viktigt verktyg för den feministiska utrikespolitikens arbete för nya synsätt och värderingar. Fotona har visats av Sveriges ambassader i över 70 länder och flera utställningstillfällen är planerade. Utställningen har kunnat bidra till diskussion i många länder och fungerat som en bra ingång för vidare dialog och arrangemang kring könsroller och jämställdhet. I flera länder har ambassaderna dessutom genomfört lokala fototävlingar där pappor har kunnat delta, som exempelvis i Kina, Uganda, Thailand, Tunisien och Schweiz. I andra fall har utställningen kompletterats med samtal om föräldraförsäkring, socialt engagerat fotografi, papparollen och maskulinitetsnormer. Utställningen har också kunnat ta olika form och visats på olika platser i samhället, bland annat i tunnelbanan i Shanghai och på OECD i Paris. Dessutom har medarbetare på vissa ambassader vidareutvecklat kampanjen genom att etablera begreppet Embassy Dads och använda sociala medier för att berätta om sina egna erfarenheter som pappor och jämställda partner. En samling bilder från de lokala utställningarna jorden runt har även tagits fram under rubriken Global Dads.

Arrangemang under Internationella kvinnodagen, Internationella dagen för mänskliga rättigheter, Internationella dagen mot våld mot kvinnor, Internationella flickadagen med flera internationella dagar används för att sprida budskap om jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter i paneldiskussioner, tal, artiklar, radioprogram och inlägg på sociala medier. Sverige deltar också aktivt i den globala kampanjen ”16 dagars aktivism mot könsrelaterat våld” som genomförs varje år och sträcker sig från den 25 november, som är den internationella dagen mot våld mot kvinnor, till den 10 december, som är den internationella dagen för mänskliga rättigheter.

Även svenska och lokala högtider erbjuder möjligheter att diskutera jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter. Svenska ambassaden i Tanzania använde exempelvis luciamottagningen 2017 för att nå ut med budskap om flickors rättigheter. Arrangemanget sändes i en av de största lokala TV-kanalerna vilket gav stor spridning för budskapet.

Utlandsmyndigheter kontaktas i ökande utsträckning av nödställda med hemvist i Sverige som under en utlandsresa utsatts för familjerelaterat våld, ofta förenat med hinder för att återvända till Sverige. De drabbade riskerar att utsättas för tvångsäktenskap eller könsstympning, att utsättas för hot, tvång eller våld från familjens sida eller att tvingas bli kvar i utlandet mot sin vilja. Denna grupp nödställda, som till övervägande delen utgörs av kvinnor och flickor, är prioriterad ur konsulär synvinkel eftersom de kvarhålls av sina närstående i ett sammanhang där landets lagstiftning och normsystem ofta omöjliggör hjälp från lokala myndigheter. Den vanliga konsulära verktygslådan – sedvanliga försiktighetsmått och hjälp till självhjälp och så vidare – är därmed som regel satt ur spel.

Som svar på denna utveckling har regeringen stärkt och effektiviserat den konsulära hjälpen till dessa nödställda individer. Detta har bland annat skett genom utökat samarbete med relevanta aktörer i Sverige och berörda länder, liksom genom att bygga upp en kunskapsbas kring lagstiftningen i de länder som är relevanta för satsningen. Dessa åtgärder syftar i sin tur till ett stärkt förebyggande arbete i Sverige, vilket ökar möjligheterna att nå ut till dem som riskerar att utsättas, så att de vet vart de kan vända sig för hjälp medan de fortfarande befinner sig i Sverige.

7 Arenor, aktörer och kanaler

Den feministiska utrikespolitiken genomförs genom, och i samarbete med, EU, multilaterala organisationer och andra aktörer där Sverige är medlem, delägare eller agerar via EU. Dessa organisationer och aktörer inkluderar bland annat FN, multilaterala utvecklingsbanker och handelsrelaterade organisationer. Sverige samverkar med dessa aktörer och använder styrelseuppdrag, delägarskap, medlemskap, partnerskap och andra verktyg för att driva på såväl normativt som operativt arbete för jämställdhet och alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna.

7.1 Förenta nationerna med flera multilaterala arenor

FN är ett centralt organ för det normativa arbetet till stöd för global jämställdhet och alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. Sverige deltar aktivt i förhandlingar om mänskliga rättigheter och jämställdhet i forum som FN:s generalförsamling och dess olika utskott, FN:s råd för mänskliga rättigheter och FN:s kvinnokommission. Sverige arbetar också för att stärka FN:s operativa roll och insatser på jämställdhetsområdet. FN:s generalsekreterare har, med svenskt stöd, fortsatt att reformera FN:s utvecklings-system, freds- och säkerhetsarkitektur samt interna förvaltning och har ökat antalet kvinnor på chefsnivå. Sverige är pådrivande för att

jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter, representation och resurser ska vara en av utgångspunkterna för hela reformarbetet. Sverige arbetar till exempel för att jämställdhetsexperterna ska bli flera och placeras på högre nivå inom systemet. Sverige efterlyser vidare stärkt kapacitet för jämställdhetsanalys, inklusive jämställdhets- och konfliktanalys, vilket i sin tur kräver könsuppdelad statistik och ökad jämställdhetsrapportering från fältet. Vidare driver Sverige genomgående jämställdhetsbudgetering. Sverige agerar också kraftfullt mot sexuell utnyttjande och exploatering samt sexuella trakasserier inom FN-systemet.

Under Sveriges medlemskap i FN:s säkerhetsråd 2017–2018 var folkrätt, mänskliga rättigheter och jämställdhet utgångspunkter för Sverige. Sverige bedrev bland annat ett systematiskt och kontinuerligt arbete för kvinnor, fred och säkerhet. Som del i detta verkade Sverige bland annat för jämställdhetsanalyser av konfliktsituationer liksom för ökad användning av könsuppdelad statistik. Då Sverige var ordförande i rådet i juli 2018 säkerställdes dessutom, för första gången någonsin, könsbalans bland de personer som informerade säkerhetsrådet.

FN:s råd för mänskliga rättigheter (MR-rådet) har som huvudsaklig uppgift att främja och värna de mänskliga rättigheterna. MR-rådet är det främsta mellanstatliga normbildande organet för mänskliga rättigheter. Sverige arbetar aktivt, såväl inom EU som tillsammans med andra stater, för att flytta fram positionerna och för att motverka försök att urholka, försvaga och relativisera de mänskliga rättigheterna och deras universalitet. Sverige driver bland annat konsekvent att kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna ska inkluderas i resolutioner, uttalanden och andra initiativ. Sverige värnar också om civilsamhällets möjlighet att delta i MR-rådets arbete och arbetar aktivt mot trenden att begränsa dess deltagande.

Genom stöd till FN:s högkommissaries kontor för de mänskliga rättigheterna har Sverige, som en av de största givarna, bland annat bidragit till att stärka internationella instrument för mänskliga rättigheter, bekämpa straffrihet, främja jämställdhet, motverka diskriminering samt stärka ansvarsutkrävande och rättsstatens principer.

Sverige är en av de största givarna till flera av FN:s fackorgan, fonder och program och har därmed goda möjligheter att påverka organisationernas arbete och resultat vad gäller jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter. Den feministiska utrikespolitiken har inneburit en höjd profil för Sveriges arbete för kvinnors och flickors rättigheter och egenmakt, bland annat genom satsningar inom ramen för det multilaterala utvecklingssamarbetet. Utöver Sveriges kärnstöd bidrar Sida till tematisk programverksamhet i de organ som lägger stark tonvikt vid mänskliga rättigheter och jämställdhet. Detta kombineras med att Sverige, i styrelserna och genom svenska utlandsmyndigheter, uppmanar FN-organisationerna att bedriva ett starkt jämställdhetsarbete och, vid behov, sätta press på regeringar. Sverige var vidare ett av de länder som var pådrivande för att ett jämställdhetsperspektiv med jämställdhetsmål och indikatorer nu är integrerat i Agenda 2030 och Addis Ababa Action Agenda om utvecklingsfinansiering.

FN:s utvecklingsorgan (UNDP) arbetar brett med utvecklingsfrågor i linje med bland annat Agenda 2030 och har som huvuduppgift att avskaffa alla former av fattigdom utifrån ett multidimensionellt fattigdoms-

perspektiv. Sverige stöder bland annat UNDP:s omfattande arbete för rättsektorreform, mänsklig säkerhet och mänskliga rättigheter. En viktig aspekt i Sveriges kontinuerliga dialog med UNDP är att verka för att verksamheten genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv.

FN:s barnfond (Unicef) har ett globalt mandat att bidra till förverkligandet av FN:s konvention om barnets rättigheter och uppfyllandet av Agenda 2030. Verksamheten utgår genomgående från ett rättighets- och jämställdhetsperspektiv och målgruppen är framför allt utsatta och marginaliserade kvinnor och barn. Flickors rättigheter är centralt. Sverige är en stor givare till Unicef och driver Sveriges prioriteringar genom ett aktivt styrelsearbete och samarbete i fält. Unicefs arbete har till exempel bidragit till att flera miljoner kvinnor och barn har nåtts av stödinsatser för att motverka könsrelaterat våld. Fonden har också bidragit till att länder har utvecklat nationella planer eller strategier för att motverka barnnäktenskap. Sverige är också aktivt inom Globala partnerskapet mot våld mot barn vilket lanserades i juli 2016 och är ett gemensamt initiativ från ett antal regeringar, Unicef, WHO med flera. Under 2018 arrangerade Sverige, i samarbete med Globala partnerskapet, ett toppmöte som samlade runt 400 deltagare från 67 länder. Under mötet presenterades flera nya globala initiativ i arbetet med att förebygga och stoppa våld mot barn.

Inom FN:s fackorgan för utbildning, kultur, vetenskap och kommunikation (Unesco) har Sverige bland annat arbetat för kvinnliga journalisters säkerhet i både traditionella och digitala medier världen över. Sverige har också bidragit till Unescos globala kampanj för allsidig och omfattande sex- och samlevnadsundervisning, vilken har fått stort genomslag.

Jämställdhet har varit en svensk prioritering även i bland annat FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation, Internationella jordbruksutvecklingsfonden och ILO liksom inom FN:s kontor för narkotikakontroll och förebyggande av brott (UNODC). Ett exempel är att Sverige har finansierat en samordningsfunktion för jämställdhet som har knutits till staben för UNODC:s exekutivdirektör och som har åstadkommit konkreta resultat, bland annat i form av en jämställdhetsstrategi som nu genomförs.

FN:s organisation för jämställdhet och kvinnors egenmakt (UN Women) har ett tredelat mandat – ett normativt mandat som rör jämställdhet och kvinnors egenmakt, ett operativt mandat för att ge stöd till FN:s medlemsländer i genomförandet av det normativa ramverket och ett samordnande mandat för att leda, samordna och följa upp FN-systemets jämställdhetsarbete. Sverige har sedan organisationens tillblivelse 2011 hört till de största givarna både vad gäller kärnstöd och totalt stöd. Sverige har särskilt värnat den normativa delen av UN Womens verksamhet och att ett tydligt rättighets- och jämställdhetsperspektiv präglar organisationens verksamhet. Andra prioriterade områden har varit agendan för kvinnor, fred och säkerhet, kvinnors deltagande i alla typer av beslutsprocesser och kvinnors ekonomiska egenmakt och tillgång till ekonomiska resurser. Genom UN Women har Sverige bland annat bidragit till att ett stort antal länder har stärkt sin lagstiftning om våld mot kvinnor och flickor. Organisationen samarbetar bland annat med religiösa ledare och mansgrupper för att förändra normer och förebygga våld mot kvinnor. Sverige har även bidragit till att stärka UN Women som samordnare av

arbetet med jämställdhet och kvinnors egenmakt inom ramen för arbetet med Agenda 2030. UN Women har dessutom en viktig roll när det gäller att komplettera och stödja UNFPA:s arbete för SRHR med särskild betoning på rättighetsfrågor och i relation till sitt bredare jämställdhetsmandat.

FN:s befolkningsfond (UNFPA) arbetar bland annat för SRHR. UNFPA:s målsättning är universell tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa samt att främja jämställdhet och reproduktiva rättigheter och minska barn- och mödradödligheten. Fokusområden innefattar bland annat insatser för att motverka våld mot kvinnor, kvinnlig könsstympning, oönskade och oplanerade graviditeter inklusive tonårsgraviditeter, barnäktenskap, spridning av hiv och aids samt mödradödlighet. Insatserna omfattar bland annat främjande av sex- och samlevnadsundervisning, preventivmedelsrådgivning och preventivmedelsdistribution, samt utbildning av barnmorskor. Under senare år har UNFPA utökat sitt arbete i humanitära kontexter, med fokus på insatser för att stödja kvinnors och flickors tillgång till SRHR och motverka könsrelaterat våld. Organisationen arbetar också med att öka kunskapen om befolkningsfrågor. Verksamheten riktar sig särskilt till kvinnor, flickor och ungdomar, med fokus på utsatta och exkluderade grupper. Svenska prioriteringar inom UNFPA är att stärka det normativa och operativa rättighetsarbetet med fokus på jämställdhet och sexuella och reproduktiva rättigheter. Sverige vill också stärka UNFPA:s arbete för jämställdhet och SRHR i humanitära kriser samt stärka arbetet mot mödradödlighet och för minskad förekomst av tonårsgraviditeter. Sverige understryker vikten av att UNFPA verkar för hela sitt mandat och sin agenda i alla länder där organisationen arbetar.

Sverige har även fortsatt att vara en global aktör och förespråkare för SRHR inom hela FN-systemet. SRHR har till exempel varit centralt i det svenska arbetet inom FN:s program mot hiv/aids, WHO, Globala fonden mot aids, tuberkulos och malaria och Globala vaccinaliansen.

På miljö- och klimatområdet är Sverige en stor givare till de stora multilaterala miljö- och klimatfonderna, som GEF, GCF och klimatinvestering fonder samt FN:s miljöprogram. Sverige har här stärkt arbetet med att integrera miljö- och klimatperspektivet med jämställdhetsperspektivet. Sveriges proaktiva förhållningssätt och fotarbete för att främja jämställdhet har bidragit till konkreta resultat i form av nya jämställdhetspolicyer, strategier och handlingsplaner, liksom utbildningar som både används internt och sprids externt.

De multilaterala utvecklingsbankerna (Världsbanksgruppen och de regionala utvecklingsbankerna) arbetar med stöd för ekonomisk tillväxt och hållbar utveckling genom lån på förmånliga villkor, gåvor och rådgivning. De finansieras huvudsakligen genom delägarkapital och frivilliga bidrag som förhandlas fram vid regelbundna påfyllnadsförhandlingar. Inom Sveriges samarbete med Världsbanksgruppen är jämställdhet en tydlig prioritering med fokus på bland annat kvinnors ekonomiska aktörskap och på att genomföra Världsbanksgruppens jämställdhetsstrategi. Då genomförandet av bankens jämställdhetsstrategi i samarbetsländerna är ojämnt betonar Sverige arbetet med att säkerställa konsekvent genomförande och uppföljning. Som aktiv styrelsemedlem i Världsbanksgruppen har Sverige bidragit till

att jämställdhet är ett av fem prioriterade områden för bankens fond för stöd till låginkomstländer (IDA). IDA är därmed ett viktigt instrument för att bland annat bidra till kvinnors ekonomiska egenmakt, infrastruktur, privatsektorutveckling och jordbruk. Detta innebär åtaganden som att använda könsuppdelad statistik för att förbättra finansiell inkludering, analysera segregation på arbetsmarknaden, förbättra kunskaperna om könsskillnader samt öka tillgången till mödravård och reproduktiv hälsovård. Sverige driver också på de regionala utvecklingsbankernas jämställdhetsarbete genom att vara en aktiv givare och styrelsemedlem. Ett exempel är Sveriges aktiva styrelsearbete i Asiatiska utvecklingsbanken som bland annat har bidragit till de ambitiösa jämställdhetsmålsättningar som nu återfinns i bankens långsiktiga organisationsstrategi. Sverige har också spelat en framträdande roll i framtagandet av jämställdhetsstrategier i Afrikanska utvecklingsbanken, Europeiska utvecklingsbanken för återuppbyggnad och utveckling, Europeiska investeringsbanken och Europarådets utvecklingsbank. I Europarådets utvecklingsbank har Sverige även bidragit till att utforma jämställdhetsindikatorer som ligger till grund för bankens bedömning av behovet av projektinvesteringar. Genom stöd till ett program inom Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling, Women in Business, har kvinnliga entreprenörer i Östeuropa och västra Balkan fått kapacitetsutveckling och rådgivning samt förmånliga lån i samarbete med lokala banker.

I arbetet inom de handelsrelaterade internationella organisationerna har Sverige drivit en feministisk utrikes- och handelspolitik. Världshandelsorganisationen (WTO) stöder utvecklingsländers kapacitet att dra nytta av handel, möjligheter att delta i anslutningsförhandlingar, anpassa sig till och genomföra WTO-avtal samt tillgodogöra sig de rättigheter och fördelar som följer med ett medlemskap. Sverige är pådrivande för ett stärkt jämställdhetsperspektiv inom WTO och arbetar för detta bland annat genom EU. Sveriges arbete har bland annat resulterat i att WTO:s arbetsprogram för det handelsrelaterade biståndet (Aid for Trade) nu har ett jämställdhetsperspektiv. Sverige har vidare verkat för att relevanta organisationer på handelsområdet ska samla in statistik och inkludera jämställdhetsperspektiv i sina analyser, för att därigenom kunna säkerställa att internationell handel och handelspolitik stärker kvinnors ekonomiska jämställdhet och egenmakt.

Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) arbetar för global ekonomisk integration, regelbaserat internationellt samarbete och hållbar handel och tar bland annat fram rapporter, rekommendationer och granskningar. Sverige har bland annat kunnat bidra till att arbetet i högre grad bygger på könsuppdelad statistik vilket i sin tur har gjort att OECD:s rapporter har blivit mer heltäckande och kunnat tjäna som en ännu bättre referenspunkt och kunskapskälla än tidigare. Sverige har, i sin kontinuerliga argumentation för ökad jämställdhet, till exempel haft mycket god användning av en OECD-rapport som visar hur jämställdhet på arbetsmarknaden har bidragit till tillväxt i de nordiska länderna. Sverige har också skapat en jämställdhetsgrupp inom OECD, kallad Friends of Gender Equality. Denna möts regelbundet och diskuterar ämnen som jämställdhetsbudgetering och vikten av att samla in och analysera könsuppdelad statistik.

7.2 Europeiska unionen

EU är Sveriges viktigaste utrikespolitiska plattform och den feministiska utrikespolitiken är en tydlig profilfråga för Sveriges arbete i EU. Sverige arbetar för att EU i all sin utrikespolitiska verksamhet ska verka för jämställdhet och för jämställdhetsintegrering i enlighet med fördragen. Genom att systematiskt och kontinuerligt driva frågor om kvinnors och flickors rättigheter, representation och resurser, har Sverige utvecklat en stor trovärdighet som global jämställdhetsaktör inom EU.

EU har flera instrument och plattformar till sitt förfogande i arbetet för jämställdhet i yttre förbindelser. Den globala strategin för EU:s utrikes- och säkerhetspolitik anger att mänskliga rättigheter och jämställdhetsfrågor systematiskt ska integreras i olika politikområden samt inom EU:s institutioner. För att uppnå detta krävs ökad medvetenhet och expertis i sådana frågor inom EEAS och Europeiska kommissionen. Sverige verkar för att jämställdhet främjas i genomförandet av den globala strategin, inte minst i konfliktsituationer.

Sverige arbetar också för att kvinnors roll i EU:s fredsarbete främjas och för att samtliga EU:s krishanteringsinsatser har specifika och välutbildade jämställdhetsrådgivare. Som ett led i dessa strävanden spelade Sverige en avgörande roll i antagandet av EU:s pakt för civil krishantering och verkar för att åtaganden på jämställdhetsområdet inom ramen för pakten följs upp och genomförs. På samma sätt deltog Sverige aktivt i framtagandet av EU:s nya strategi och handlingsplan för arbete med agendan för kvinnor fred och säkerhet.

Sverige har aktivt verkat för att EU:s handlingsplan för jämställdhet och kvinnors egenmakt i de yttre förbindelserna (Gender Action Plan, GAP) har utvidgats från att endast ha gällt EU:s utvecklingssamarbete till att, sedan 2016, omfatta allt externt arbete. Denna förändring innebar en avsevärd ambitionshöjning och banar väg för ett mer samlat agerande. En viktig komponent i planen är dess fokus på behovet av en institutionell kulturförändring för jämställdhet med betoning på ledarskap, ansvarsutkrävande och tillräckliga resurser för jämställdhetsarbete. De tre andra målområdena i EU:s plan är tematiska och handlar om att garantera flickors och kvinnors fysiska och psykiska integritet, främja flickors och kvinnors sociala och ekonomiska rättigheter och självbestämmande, samt stärka flickors och kvinnors röst och deltagande. Sverige verkar för ett fullt genomförande av GAP i EU:s yttre förbindelser samt för bättre samordning och synergier mellan genomförandet av GAP respektive EU:s handlingsplan för kvinnor, fred och säkerhet. Sverige är vidare pådrivande för arbetet med SRHR inom EU.

I processen för att ta fram EU:s utvecklingspolicy European Consensus for Development, antagen 2017, verkade Sverige för ett starkt rättighets- och jämställdhetsperspektiv och för SRHR. Sverige arbetade även för att principerna om samstämmighet för utveckling, som även återfinns i PGU, skulle präglade policyn. European Consensus är ett svar på Agenda 2030 för hållbar utveckling och innehåller bland annat principer för samarbete med utvecklingsländer.

Arbetet med EU:s nästa fleråriga budgetram för 2021–2027 pågår. I linje med den feministiska utrikespolitiken och EU:s ambitioner för jämställdhet verkar Sverige för att jämställdhet integreras i EU:s externa

finansieringsinstrument liksom att riktade insatser för jämställdhet möjliggörs. Sverige har i förhandlingarna starkt drivit frågor om jämställdhet, inklusive SRHR.

EU:s externa handel har stor potential för påverkan på global jämställdhet. I EU:s gemensamma handelspolitik är Sverige en stark förespråkare för fri och rättvis handel, inklusive för att integrera ett jämställdhetsperspektiv i frihandelsavtalen. Sverige har även drivit jämställdhetsaspekter inom EU:s arbete med Aid for Trade.

7.3 Regionala plattformar

Sveriges arbete med den feministiska utrikespolitiken inbegriper samarbete med, och agerande genom, en rad olika regionala plattformar och organisationer. En nära och förtroendefull dialog med utgångspunkt i olika regionala organisationers mandat och regelverk är ofta en nyckel för att driva frågor som mänskliga rättigheter och jämställdhet.

Sverige är en aktiv medlem i Nordiska ministerrådet som är de nordiska regeringarnas officiella samsamarbetsorgan. Samarbetet syftar till att främja ett gränslöst, innovativt och utåtriktat Norden där hållbar utveckling och ökad regional integration står i centrum. En stor del av arbetet gäller utbyten, nätverksbyggande och kunskapsöverföring. De nordiska länderna är mycket likasinnade på jämställdhetsområdet och samarbetar ofta för att driva frågor internationellt genom gemensamma tal och initiativ, som exempelvis det nordiska kvinnliga medlingsnätverket. Nordiska ministerrådet genomför årligen aktiviteter vid CSW och har ett nära samarbete med framförallt UN Women men även med UNFPA. År 2017 lanserade de fem nordiska statsministrarna initiativet Nordiska lösningar på globala utmaningar där ett av de sex flaggskeppsprojekten är The Nordic Gender Effect at Work. Inom detta projekt har Nordiska ministerrådet tillsammans med OECD lanserat en uppmärksammas rapport som belyser hur jämställdhetsreformer och de nordiska ländernas satsningar på ett jämställt arbetsliv har haft och kan ha positiv inverkan för den ekonomiska tillväxten i de nordiska länderna. Under 2018 använde Sverige sitt ordförandeskap för Nordiska ministerrådet för att höja profilen för jämställdhetsintegrering, män och jämställdhet samt ta initiativ till nordisk uppföljning av metoo-rörelsen med särskilt fokus på jämställdhet inom arbetslivet. Sverige hade också ett fokus på nyanlända kvinnors etablering i arbetslivet. De nordiska statsministrarna enades i augusti 2019 om en ny strategisk prioritering för att främja en inkluderande, jämställd och sammanhållen region.

Under 2017–2019 har Sverige varit ordförandeland i Barentsrådet och 2017–2018 i Östersjöstaternas råd samt under 2018 ansvarat för samordningen av det nordisk-baltiska utrikespolitiska samsamarbetsformatet NB8. Den feministiska utrikespolitiken har inneburit att jämställdhetsfrågorna har lyfts och det övergripande målet har varit att bidra till dialog och samverkan i dessa frågor i Östersjöregionen. Inom Östersjöstaternas råd använde Sverige sitt ordförandeskap för att bland annat arbeta för att frågor som gäller jämställdhet, människohandel, sexuell exploatering och utsatta barn skulle få en starkare framtoning. Sverige har i Barentsrådet

drivit på för respekt för mänskliga rättigheter och jämställdhet och fortsatt att stödja jämställdhetsarbetet även inom ramen för Arktiska rådet.

Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) är ett säkerhetspolitiskt samarbetsorgan med 57 deltagande stater. OSSE:s verksamhet utgår från en bred syn på säkerhet och framhåller tydligt att respekten för de mänskliga rättigheterna är en grundläggande förutsättning för långsiktigt hållbar fred och säkerhet. Samtliga stater inom OSSE har bland annat förbundit sig att följa grundläggande fri- och rättigheter samt motverka diskriminering. OSSE arbetar också med centrala frågor som yttrande- och mediefrihetsfrågor där säkerhet för journalister ingår, inklusive säkerhet från de specifika hot som kvinnliga journalister drabbas av på nätet. Sverige stöder OSSE:s arbete både finansiellt och politiskt, inklusive genom att aktivt försvara organisationen mot de försök som för närvarande görs för att försvaga den och utmana det breda säkerhetsbegreppet. I linje med den feministiska utrikespolitiken driver Sverige konsekvent jämställdhetsaspekter i OSSE:s arbete. Sverige lyfte till exempel särskilt fram agendan för kvinnor, fred och säkerhet under sitt ordförandeskap i OSSE:s militärpolitiska organ FSC 2018. En svenskstödd OSSE-ledd undersökning om kvinnors säkerhet och våld mot kvinnor har sedan dess fått mycket god spridning och konkret uppföljning. Sverige har också haft dialog med OSSE om nätverket av kvinnliga medlare samt drivit på för att OSSE infört utbildning i jämställdhet och kvinnor, fred och säkerhet. Detta har bland annat resulterat i en jämställdhetsutbildning för OSSE:s högsta ledning efter svensk modell. I ljuset av det hårdnande klimatet för civilsamhället i delar av OSSE-regionen är Sverige även pådrivande för att civilsamhällesföreträdare, inklusive kvinnorrättsorganisationer, ska kunna delta i OSSE:s arbete.

Europarådets huvuduppgift är att värna individens rättigheter och bidra till fred, stabilitet och säkerhet i Europa. Europakonventionen för de mänskliga rättigheterna utgör en tydlig gemensam värdegrund och rättsligt bindande normativ bas för samarbetet inom organisationen. Till detta kommer den unika roll som spelas av Europadomstolen genom att den övervakar att medlemsstaterna uppfyller sina åtaganden enligt konventionen och har behörighet att meddela rättsligt bindande domar. Detta representerar ett av de mest effektiva regionala systemen för skydd av mänskliga rättigheter i världen. Dock finns det fortsatt anledning för Sverige att arbeta aktivt för att stärka Europadomstolen och öka medlemsstaternas respekt för dess domar. Europarådet och EU delar grundläggande värderingar och har ett samförståndsavtal. Sverige stöder reformsträvandena inom Europarådet och prioriterar Europarådets kärnområden: främjandet av de mänskliga rättigheterna, det demokratiska samhällsskicket och rättsstatens principer. I linje med den feministiska utrikespolitiken har Sverige gett särskilt stöd till arbetet för att främja jämställdhet och kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna, bland annat genom stöd till genomförandet av Istanbulkonventionen. Sverige har också verkat för nordisk representation i expertgruppen GREVIO som har till uppgift att övervaka Istanbulkonventionen. Sverige har vidare drivit frågorna i Europarådet genom att arbeta i jämställdhetskommisionen, dela med sig av svenska erfarenheter till medlemsstater som har genomfört Europarådets jämställdhetsstrategi samt bidragit till att sekretariatet har fått utbildning i

jämställdhetsintegrering av en svensk expert. En svensk expert har också blivit invald i Europarådets expertgrupp GRETA som övervakar efterlevnaden av Europarådets konvention mot människohandel.

I Europa och dess närområde verkar Sverige för att främja de mänskliga rättigheterna och bidra till att stärka kapaciteten hos förändringsaktörer och civilsamhälle. Den feministiska utrikespolitiken har inneburit ett ökat fokus på jämställdhet. Sverige sekonderade bland annat två nationella experter till Europeiska kommissionens generaldirektorat för grannskapspolitik för att främja ökad kunskap om och prioritering av jämställdhet i direktoratets arbete. I EU-arbetet med Östliga Partnerskapet betonar Sverige värderingsfrågornas centrala roll i ländernas reformarbete, inklusive att jämställdhetsfrågor får ökad prioritet. Sverige har bland annat drivit igenom att jämställdhet ingår som horisontell prioritering i centrala planer och mål för partnerskapet. Även EU:s grannskapspolitik är ett centralt verktyg för EU i regionen och Sverige verkar för att värderingsfrågor, som mänskliga rättigheter och jämställdhet, får en central plats i reformarbetet. Sverige har vidare uppmuntrat och haft dialog om inrättandet av nätverk för kvinnor i fredsprocesser, liknande det svenska, i Medelhavsregionen och i Östeuropa.

I Mellanöstern och Nordafrika betonar Sverige, bland annat genom EU, vikten av mänskliga rättigheter och jämställdhet. Sverige har här bland annat fokuserat på kvinnors och civilsamhällets inflytande och meningsfulla deltagande i fredsprocesser och genomförande av andra delar av agendan för kvinnor, fred och säkerhet. Dessa frågor har exempelvis lyfts i de fredsprocesser där Sverige har varit aktivt. Sverige arbetar också med FN och andra internationella organisationer för att bidra till stärkt jämställdhet och kapacitet hos både offentliga institutioner och kvinnorätsorganisationer i regionen. Stöd lämnas även till de regionala organisationerna Arabförbundet, Unionen för Medelhavet och United Nations Alliance of Civilisations, där jämställdhetsarbetet är en svensk prioritet.

I Afrika finns i dag en relativt väl utvecklad struktur av regionala normer och institutioner för framför allt mänskliga rättigheter, men också för jämställdhet. Flera viktiga överenskommelser har antagits av AU. Ett exempel är Maputo-protokollet som är ett protokoll till den afrikanska stadgan om mänskliga och folkens rättigheter (Banjulstadgan). Protokollet trädde i kraft 2005 och garanterar omfattande rättigheter för kvinnor vad gäller områden som deltagande i politiska processer, social och politisk jämställdhet, reproduktiv hälsa och ett slut på kvinnlig könsstympning. African Governance Architecture är en viktig struktur för att länka samman existerande instrument, institutioner och initiativ inom AU. EU-Afrika-partnerskapet är också en viktig plattform där Sverige och EU verkar för att alla medlemsländer i AU ratificerar och genomför existerande åtaganden och överenskommelser i såväl regionala verktyg som Maputo-protokollet som i internationella instrument. Sverige lyfter bland annat frågor om genomförande av agendan för kvinnor, fred och säkerhet, kvinnors medverkan i konfliktmedling samt kvinnors och civilsamhällets inflytande och meningsfulla deltagande i fredsprocesser. Sverige har även uppmuntrat och haft dialog om inrättandet av nätverk för kvinnor i fredsprocesser, liknande det svenska, inom AU. Sverige har varit

drivande bakom jämställdhetsarbetet och framtagandet av jämställdhetsstrategier i Afrikanska utvecklingsbanken.

I Asien och Oceanien varierar förutsättningarna för regionalt samarbete kring ökad jämställdhet mellan olika delar av regionen. Kvinnors status och deltagande i samhället är till exempel betydligt mer utvecklat i Sydostasien än i Sydasiens och Oceanien. Starka regionala institutioner för mänskliga rättigheter saknas, liksom ett regionalt instrument för att skydda desamma. Nationella institutioner för mänskliga rättigheter spelar därför en viktig roll i regionen, men deras kvalitet och möjligheter att agera oberoende varierar. Sveriges stöd till Asia Pacific Forum of National Human Rights Institutions bidrar till att stärka nationella institutioners kapacitet och jämställdhet var under 2017–2018 ett särskilt fokus i verksamheten. Sverige arbetar också med flera FN-organisationer på ett regionalt plan, till exempel med UNDP i Mekongregionen, för att förbättra ansvarsutkrävande vid människohandel, liksom bredare i Asien med hbtq-frågor. Ett nytt samarbete inleddes 2018 med UN Women och UN Environment i syfte att stärka kvinnors deltagande i miljö- och klimatförhandlingar liksom kvinnors egenmakt och motståndskraft vid exempelvis naturkatastrofer.

I Nordamerika, Latinamerika och Karibien spelar bland annat den regionala organisationen för amerikanska stater (OAS) en viktig roll genom sitt regionala människorättssystem, inte minst i Latinamerika. OAS interamerikanska system för mänskliga rättigheter är ett väletablerat och viktigt regionalt system som bevakar att medlemsstater uppfyller de skyldigheter som stadgas i den amerikanska konventionen för mänskliga rättigheter. Sverige stöder arbetet med främjandet av de mänskliga rättigheterna och jämställdhet och har bland annat bidragit finansiellt till kommissionens rapportör för yttrandefrihet.

7.4 Landsnivå

Den feministiska utrikespolitiken har haft stor betydelse för Sveriges arbetssätt och påverkansmöjligheter på landsnivå. Nedan följer ett antal exempel på hur Sveriges cirka 100 utlandsmyndigheter, det vill säga Sveriges ambassader, delegationer, representationer och generalkonsulat, har arbetat med den feministiska utrikespolitiken.

Många utlandsmyndigheter vittnar om att politiken har försett dem med en plattform som gör det lättare att koppla ihop olika verktyg och politikområden i ett mer samlat, kraftfullt och systematiskt arbete och agerande. Utlandsmyndigheternas politiska dialog har vidare kunnat göras mer budskapsorienterad samtidigt som samarbetet med olika partner har fått en bredare och mer integrerad ansats, och den externa kommunikationen har kunnat förtydligas. Den feministiska utrikespolitiken har även bidragit till att stärka rösten och räckvidden för vissa grupper, som kvinnorättsaktivister, genom att Sverige har bjudit in dem till internationella konferenser, till informationsmöten på ambassaderna samt på olika sätt uppmärksammat deras arbete, bland annat på sociala medier. Många utlandsmyndigheter konstaterar också att den feministiska utrikespolitiken har gett Sverige tillgång till nya arenor och målgrupper än

tidigare, inklusive genom ett stärkt samspel om jämställdhetsfrågor med andra svenska aktörer på plats, som till exempel svenska företag. Allt detta gör att utlandsmyndigheterna bedömer att de har fått mer genomslag och möter större efterfrågan på dialog och policyråd i jämställdhetsfrågor än tidigare, inklusive på högre nivå och i strategiska processer för länderna.

Den feministiska utrikespolitiken har på flera håll bidragit till förändringsarbete. Sveriges politik har till exempel inspirerat Kanada, Frankrike och Luxemburg i sitt arbete med att föra in ett uttalat feministiskt perspektiv i sin politik och diplomati. Även länder som Spanien och Storbritannien har visat stort intresse för Sveriges arbete när länderna har sett över och intensifierat sitt jämställdhetsarbete och tillsatt en ambassadör för jämställdhetsfrågorna. I Schweiz har en utrikespolitisk jämställdhetsstrategi utarbetats som i hög grad bygger på Sveriges feministiska utrikespolitik. På lagstiftningsområdet har bland annat Frankrike och Irland antagit samma typ av sexköpslagstiftning som Sverige. Vidare har Sverige och Frankrike, i en gemensam deklaration från 7 juni 2019, åtagit sig att tillsammans arbeta för att främja jämställdhet bilateralt, regionalt, inom EU och globalt.

Utlandsmyndigheternas arbete mot könsrelaterat våld bedrivs på en rad olika sätt. I bland annat Tunisien och Albanien har Sverige kunnat bidra i arbetet för skärpt lagstiftning mot könsrelaterat våld. I Cypern har Sverige modererat ett unikt uttalande där Cyperns religiösa ledare gemensamt fördömer alla former av våld mot kvinnor och flickor. I Filippinerna har Sverige, tillsammans med olika partner, åstadkommit en årlång och landsomfattande kampanj mot könsbaserat våld. Kampanjen har väckt stort intresse och bidragit till en lagändring som har stärkt skyddet för kvinnor och hbtq-personer. I Honduras har Sverige kunnat bidra i arbetet med en mobilapplikation som kan användas av kvinnor som utsätts för våld och som bland annat innehåller en direktlinje till polisen och stödgrupper. Ett annat exempel gäller Pakistan där Sverige, tillsammans med lokala aktörer, har visat dokumentärpjäsen *Seven* om våld mot kvinnor och skapat debatt på ämnet. Flera av Pakistans mest kända profiler och ledande jämställdhetsaktörer har varit involverade och genom en informationskampanj på sociala och traditionella medier beräknas pjäsen ha nått ut till miljontals invånare. Därmed har även grundläggande information och vägledning kunnat spridas om hur kvinnor kan få rättslig hjälp när de har utsatts för våld. Samma pjäs har uppförts i en rad andra länder inklusive Azerbajdzjan, Georgien och Vitryssland.

SRHR och frågan om aborter är ett prioriterat område för Sverige i den bilaterala dialog som utlandsmyndigheterna bedriver i alla delar av världen och är också viktiga frågor i svenskt utvecklingsamarbete. Aktivt svenskt arbete bedrivs till exempel i Centralamerika där flera länder har mycket restriktiv abortlagstiftning. I samband med att salvadoranskan Teodora del Carmen Vásquez, som fängslats efter ett sent missfall, fick Per Angerpriset i november 2018 uppmärksammades frågan såväl i Sverige som lokalt. Ett annat exempel är att Sverige i USA har samordnat likasinnade länders inspel till administrationen om de konsekvenser som landets Mexico City Policy/ Protecting Life in Global Health Assistance har för SRHR.

Svenskt engagemang på landsnivå inkluderar även arbete mot sexuell eller annan exploatering av barn, bland annat genom stöd till organisationer som Unicef, dialog med turistbranschen och riktade insatser

mot svenscars övergrepp mot barn i andra länder, främst i Sydostasien. Ett exempel är att den återöppnade ambassaden i Filippinerna har försetts med särskilda resurser för att arbeta mot nordiska medborgares övergrepp mot barn i landet.

Sveriges utlandsmyndigheter arbetar även för att främja kvinnors deltagande och inflytande i politiken. Detta görs bland annat i Moldavien, Armenien, Zimbabwe, Syrien, Afghanistan, Albanien och Somalia. I olika konflikt- och postkonfliktländer har Sverige också kunnat bidra till arbetet med kvinnors och flickors ökade deltagande i fredsarbetet. Ett exempel är i Irak där Sverige har deltagit aktivt i dialogen om agendan för kvinnor, fred och säkerhet och bidragit till dess genomförande genom att stödja lokala civilsamhällesorganisationer och verka för att FN-organ på plats ska följa sina åtaganden om jämställdhet.

Den feministiska utrikespolitiken har på landsnivå också bidragit till plattformar som har gjort det möjligt att diskutera och främja jämställdhet. I Liberia har ambassaden till exempel upplåtit sina lokaler så att kvinnorättsorganisationer och kvinnoforum ska kunna hålla möten och diskussioner för att på så sätt kunna stärka sina förutsättningar att driva jämställdhetsfrågor gemensamt. I Liberia har Sverige även anordnat möten med kvinnliga journalister samt bjudit in kvinnorättsorganisationer till samtal för att stärka dem i deras deltagande och påverkan i samhällsdebatten och politiken. I Saudiarabien har Sverige etablerat ett ledarskapsprogram för kvinnliga ledare och entreprenörer i samarbete med SI. Ett annat exempel gäller Schweiz där Sverige har anordnat seminarier om feministisk utrikespolitik med fokus på kvinnlig representation i näringslivet och i politiken. I Lettland har Sverige tillsammans med Norge och svenska och norska handelskamrarna anordnat nätverksträffar för kvinnor i näringslivet. Vidare är Sverige, tillsammans med FN, sedan 2017 engagerat i Indien med projektet Kraftsamla. Projektet syftar till att stärka kvinnors rättigheter samt sociala och ekonomiska ställning i det indiska samhället. Kraftsamla engagerar den privata sektorn för ett ökat fokus på jämställdhet i de deltagande företagens organisation och personalarbete, värdekedjor och uppförandekoder. Initiativet har även bidragit till en utbildning där kvinnor har kunnat utbilda sig i icke-traditionella industriarbeten. I Bangladesh har Sverige anordnat rundabordsamtal om kvinnors karriärmöjligheter inom textilindustrin, i samarbete med SI och de nordiska länderna.

Flera utlandsmyndigheter vittnar även om att den feministiska utrikespolitiken har gjort det möjligt att bidra till jämställdhets- och samhällsdebatten i olika länder. Konkreta exempel är arbetet med WikiGap och Swedish Dads, och lokala motsvarigheter. Wikigap har till exempel lett till diskussioner om vilka som uppmärksammas i ett samhälle, resulterat i tusentals nya artiklar om kvinnliga profiler och skapat ett koncept som bland annat Unesco nu tar vidare. I Cypern genomfördes WikiGap dessutom med medverkan från såväl grekcypriotiska som turkcypriotiska deltagare vilket gjorde att jämställdhetsfrämjande kunde kombineras med fredsbyggande. Utställningen Swedish Dads å sin sida har visat sig stimulera till diskussion om könsroller och jämställdhet. I Vietnam anordnade ambassaden fototävlingarna Vietnamese Dads och Equal Families och liknande arbete har gjorts i en lång rad andra länder, inklusive i Armenien, Kina, Uganda, Thailand, Tunisien, Libanon,

Jordanien, Iran, Israel och Schweiz. Ibland har utställningen kompletterats med samtal om föräldraförsäkring, papparollen och maskulinitetsnormer. I många länder har ambassaderna också deltagit aktivt i den bredare diskussionen om jämställdhet, bland annat genom debattartiklar och sociala medier.

Utlandsmyndigheternas arbete med den feministiska utrikespolitiken har även inbegripit aktiviteter inom kultursektorn. I Grekland har Sverige till exempel tagit initiativ till arrangemang om kvinnors roll i filmskapandet och om filmens roll för jämställdhet. De breda diskussioner som följde handlade bland annat om föräldraledighet och andra åtgärder med betydelse för ett jämställt samhälle. I Mexiko har Sverige bland annat bidragit till att musik har använts för att nå fram med budskap i särskilt utmanande miljöer. Sverige har också samarbetat med festivaler och arrangörer för att stärka kvinnors roll på traditionellt manliga områden som till exempel inom den elektroniska musiken. Arrangörer som uppgav att de endast kände till manliga artister har genom Sveriges arbete kunnat komma i kontakt med kvinnliga musiker i Sverige och Mexiko – något som har fått genomslag i såväl medierna som i den lokala musikvärlden och bidragit till en diskussion om könsroller och kvinnors representation.

Arbete med könsstereotypa normer är centralt i den feministiska utrikespolitiken. Ett exempel är i Demokratiska Republiken Kongo där ambassaden har använt både utrikespolitiken, kulturarbetet, Sverige-främjandet och utvecklingssamarbetet för att bidra i arbetet kring normer om maskulinitet. Sverige arbetar bland annat med pojkars och unga mäns mansbild och har även finansierat en studie om maskulinitet tillsammans med UN Women. Andra initiativ har varit att anordna uppsatstävlingar för unga studenter på temat pojkars och mäns roll i jämställdhetsarbetet, organisera en fototävling på temat "un vrai homme" ("en riktig man"), ordna rundabordssamtal om maskulinitet och sprida regelbundna budskap på sociala medier med intervjuer från mansnätverk och aktivister. I Vitryssland har svenskt utvecklingssamarbete genom civilsamhällesorganisationen MÄN för jämställdhet stöttat uppbyggnaden av pappagrupper där deltagarna bland annat diskuterar maskulinitetsnormer. I Ryssland har Sverige kunnat använda utvecklingssamarbetet för att stärka lokala aktörer som på olika sätt arbetar mot våld i nära relationer, inklusive med förövare, och i Bolivia har ambassaden fått stort genomslag för en bred satsning på maskulinitetsfrågor som inkluderar såväl långsiktig förändringsarbete som riktade initiativ och medieutspel.

Den feministiska utrikespolitiken har stärkt Sverige-bilden genom att Sverige har kunnat befästa rollen, och även flytta fram positionerna, som pionjär och ledare på jämställdhetsområdet. Dialog och erfarenhetsutbyten om jämställdhet används både löpande och i samband med högnivåbesök. Svensk expertis och svenska erfarenheter efterfrågas ofta, både av civilsamhällesaktörer som bedriver påverkansarbete i svåra kontexter och av tjänstepersoner och politiker i länder som vill stärka sitt jämställdhetsarbete. Hit hör till exempel Armenien som har höjt sin ambitionsnivå efter sammetsrevolutionen och vänt sig till Sverige för dialog och stöd i arbetet, bland annat kopplat till landets ordförandeskap i CSW år 2020.

Sveriges utåtriktade arbete och strategiska kommunikation om jämställdhet på landsnivå har kunnat dra nytta av att den feministiska

utrikespolitiken väcker nyfikenhet. Den feministiska utrikespolitiken och arbetet med kvinnors och flickors rättigheter, representation och resurser, har skapat en plattform för diskussion och kommunikation om viktiga jämställdhets- och människorättsfrågor.

I linje med Regeringskansliets jämställdhetsintegrering och den feministiska utrikespolitiken arbetar utlandsmyndigheterna också internt för att stärka kompetensen om jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter i syfte att förbättra arbetssätt och verktyg.

8 Reflektioner och framåtblick

De första åren med en feministisk utrikespolitik visar att den gör skillnad. Genomslaget bekräftas av både nationella och internationella jämställdhetsaktörer som även vittnar om betydelsen av att ett land går före och bedriver en uttalat feministisk utrikespolitik. Genomslaget illustreras också av att såväl länder som organisationer har låtit sig inspireras att arbeta på liknande sätt som Sverige. OECD konstaterar, i en aktuell granskning av Sveriges utvecklingssamarbete, exempelvis att Sveriges feministiska utrikespolitik har bidragit till ett synsätt om jämställdhet som en grundläggande del av såväl utvecklingssamarbetet som det diplomatiska, säkerhets- och handelsarbetet och understrukit Sveriges ledarskap vad gäller global jämställdhet.

Politiken har skapat en samlad plattform och riktning för Sveriges internationella jämställdhetsarbete och många utlandsmyndigheter hänvisar till att själva begreppet ”feministisk utrikespolitik” fungerar som ett effektivt verktyg för kommunikation och dialog. Utlandsmyndigheter rapporterar till exempel att Sverige allt oftare har kommit att användas som dialogpartner för jämställdhetsfrågor i olika länder och sammanhang och bjuds in för policydiskussioner på högre nivå än tidigare. Utlandsmyndigheter vittnar också om ökad efterfrågan på medverkan i medierna och i olika typer av arrangemang och initiativ om jämställdhet. Genomslaget har också kunnat stärkas genom en fördjupad och breddad dialog med jämställdhetsaktörer runt om i världen.

En återkommande återkoppling från både nationella och internationella aktörer är att Sveriges feministiska utrikespolitik har stor betydelse som motkraft i en tid då normer och överenskommelser undergrävs och utmanas, som jämställdhet, demokrati och mänskliga rättigheter inklusive sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

Mot denna bakgrund avser regeringen fortsätta att genomföra, vidareutveckla och fördjupa den feministiska politiken. Detta ska ske i samspel med Sveriges nationella jämställdhetspolitiska arbete samt genom, och tillsammans med, internationella organisationer och olika likasinnade länder och aktörer. Samtal och utbyte behöver också ske med organisationer och länder som inte har samma syn som Sverige.

Grunden i arbetet med den feministiska utrikespolitiken är ett kunskapsbaserat, alliansbyggande och systematiskt angreppssätt. Detta kommer att fortsätta, men med en ännu tydligare inriktning på att identifiera, synliggöra och bryta strukturer och mönster som vidmakthåller

och förstärker diskriminering. Lagstiftningsområdet är centralt liksom arbete mot destruktiva könsstereotypa normer och attityder. Att identifiera och utveckla strategiska partnerskap är viktigt, inklusive med religiösa ledare och aktörer som kan agera som företrädare för kvinnors och flickors rättigheter utifrån sina plattformar.

För att nå framsteg är det centralt att fortsätta stärka kvinnors och flickors ekonomiska och sociala villkor. Detta inkluderar bland annat arbete mot alla former av könsrelaterat våld och skadliga sedvänjor, inte minst barnäktenskap, tidiga äktenskap och tvångsäktenskap samt hedersrelaterat våld och förtryck. Arbetet mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål tas vidare, bland annat inom ramen för en diplomatisk offensiv som Sverige och Frankrike har tagit initiativ till. Vidare är det grundläggande att verka för kvinnors och flickors tillgång till utbildning av god kvalitet liksom att ytterligare intensifiera arbetet för att handel, företagande och utvecklingssamarbete genererar positiva effekter för jämställdhet och kvinnors och flickors möjligheter. En feministisk handelspolitik fokuserar bland annat på att kvinnor ska ha lika stor nytta av handelsavtal som män, till exempel genom att fler kvinnor får jobb. Sverige ska därför verka för att sektorer, produkter och tjänster som har positiva jämställdhetseffekter ska prioriteras i förhandlingar på handelsområdet. Sverige fortsätter också att verka för jämställdhetsanalyser och könsuppdelad statistik på handelsområdet, inte minst inom EU, OECD och i WTO. Jämställdhetsanalyser av lagstiftningsförslag inom den inre marknaden kommer också att efterfrågas. Jämställdhetsintegrering måste bli en naturlig del av det internationella standardiseringsarbetet. Kommerskollegiums rapport om handel och jämställdhet utgör ett stöd för det fortsatta arbetet.

Ett annat område som kräver fortsatt intensivt arbete är SRHR. Detta inte minst i ljuset av att kvinnors och flickors självklara rätt att bestämma över sina kroppar ifrågasätts allt mer. Sverige ska driva arbetet för SRHR med aktiv politik, tydlig profil, alliansbyggande och brett stöd.

Vidare är det centralt att följa upp och ytterligare stärka det gedigna arbete som Sverige har bedrivit för kvinnor, fred och säkerhet, inte minst i säkerhetsrådet. Ansträngningarna inriktas bland annat på att stärka kvinnors deltagande i fredsprocesser genom arbete i FN, EU och OSSE men också på fortsatta insatser av det svenska kvinnliga medlingsnätverket. Fokus läggs bland annat på att stärka utbytet och utveckla länken mellan det informella och formella fredsarbetet. Arbetet med nedrustning och icke-spridning spelar också en viktig roll. I linje med det fortsätter Sverige att verka för tydligt genomförande och efterlevnad av internationella åtaganden, för att kvinnor både ska finnas representerade och kunna delta i arbetet och för att de olika effekter som spridningen och bruket av vapen har för kvinnor, män, flickor och pojkar uppmärksammas och beaktas.

Regeringens feministiska utrikespolitik och demokratioffensiv fungerar som kommunicerande kärn. Demokrati är inte möjlig utan att halva befolkningen deltar och åtnjuter samma rättigheter, representation och resurser som den andra hälften. Stärkt respekt för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer bidrar dessutom till ökad frihet och stärkt ställning för kvinnor och flickor. Samspelet är ömsesidigt förstärkande.

På samma sätt är samspelet mellan den feministiska utrikespolitiken och Sveriges aktiva hållbarhetsarbete inom ramen för Agenda 2030, Addis Ababa Action Agenda och Parisavtalet centralt. Principen i Agenda 2030 om att inte lämna någon utanför (leave no one behind) är ett tydligt ställningstagande mot diskriminering i alla dess former och understryker vikten av att arbeta för mänskliga rättigheter, jämlikhet och jämställdhet för att uppnå en mer hållbar utveckling.

År 2020 fyller Pekingplattformen 25 år. Dokumentet är i dag lika aktuellt som det var 1995, med sitt fokus på centrala frågor för jämställdhet som utbildning, hälsa, våld, konflikter, ekonomi, inflytande och flickors situation. Tillsammans med andra centrala överenskommelser ställer Pekingplattformen tydliga krav på agerande för jämställdhet och kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. Sverige kommer att skapa fler och nya allianser och plattformar för att skynda på och effektivisera genomförandet av befintliga åtaganden. Som ett led i det samarbetar Sverige till exempel med UN Women för att Stockholm Forum on Gender Equality 2018 och uppföljaren i Tunis 2019, ska följas av fler forum för metodutbyte, mobilisering och resultat för jämställdhet.

Sverige intensifierar också sitt arbete för att tillsammans med likasinnade utveckla EU som global jämställdhetsaktör. Jämställdhet är väl förankrat i EU:s fördrag men arbetet och genomförandet behöver samordnas, stärkas och intensifieras.

I alla länder är civilsamhället inklusive kvinnorättsrörelser centrala för jämställdhetsarbetet. Sverige kommer att fortsätta att stödja, stärka och synliggöra kvinnorättsorganisationer, feministiska rörelser och kvinnliga människorättsförsvarare som viktiga förändringsaktörer. Arbetet med att engagera män och pojkar för mer jämställda samhällen och ett ökat fokus på flickors aktörskap är också centralt.

De senaste årens ökade motstånd mot jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter är oroande och kräver motåtgärder. ”We must push back against the pushback against women's rights” som FN:s generalsekreterare António Guterres har deklarerat. Sverige står berett att bidra med en feministisk utrikespolitik. Med breda allianser och ett kunskapsbaserat, strategiskt och systematiskt arbete kan motståndet tryckas tillbaka.

ATT	Arms Trade Treaty (Vapenhandelsfördraget)
AU	Afrikanska Unionen
Cedaw	The Committee on the Elimination of Discrimination against Women (Konventionen om avskaffandet av all form av diskriminering av kvinnor)
CPD	Commission on Population and Development (Förenta nationernas befolkningskommission)
CSW	Commission on the Status of Women (Förenta nationernas kvinnokommission)
C3E	Clean Energy Education and Empowerment
ECOSOC	United Nations Economic and Social Council (Förenta nationernas ekonomiska och sociala råd)
EEAS	European External Action Service (Europeiska unionens utrikestjänst)
EU	Europeiska Unionen
FBA	Folke Bernadotteakademin
FSC	Forum for Security Cooperation
FN	Förenta nationerna
GAP	Gender Action Plan (EU:s handlingsplan för jämställdhet och kvinnors egenmakt i EU:s yttre förbindelser)
GCF	Green Climate Fund (Gröna klimatfonden)
GEF	Global Environmental Facility (Globala miljöfonden)
IAEA	International Atomic Energy Agency (Internationella atomenergiorganet)
ICC	International Criminal Court (Internationella

ICT	Information and Communication Technologies (Informations- och kommunikationsteknologier)
IDA	International Development Association (Världsbankens fond för stöd till låginkomstländer)
IGC	International Gender Champions
IHL	International Humanitarian Law (Internationell humanitär rätt)
ILO	International Labor Organization (Internationella arbetsorganisationen)
ITC	International Trade Center
MR-rådet	Förenta nationernas råd för mänskliga rättigheter
Nato	North Atlantic Treaty Organization (Atlantapakten)
NPT	Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons (Icke-spridningsavtalet)
OAS	Organization of American States (Organisationen för amerikanska stater)
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling)
OECD-DAC	OECD:s Development Assistance Cooperation (OECD:s biståndskommitté)
OSSE	Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa
SEforALL	Sustainable Energy for All
SHE	She Entrepreneurs
SI	Svenska Institutet
SRHR	Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

UN Women	United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women (Förenta nationernas organisation för jämställdhet och kvinnors egenmakt)	Skr. 2019/20:17 Bilaga
UNDP	United Nations Development Programme (Förenta nationernas utvecklingsprogram)	
Unesco	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur)	
UNFPA	United Nations Populations Fund (Förenta Nationernas befolkningsfond)	
Unicef	United Nations Children's Fund (Förenta nationernas barnfond)	
UNODC	United Nations Office on Drugs and Crime (Förenta nationernas kontor för narkotikakontroll och förebyggande av brott)	
UNPoA	United Nations Programme of Action on small arms and light weapons (Förenta Nationernas handlingsprogram mot illegal handel med små och lätta vapen)	
Wash	Water, sanitation and hygiene (vatten, sanitet och hygien)	
WBL	Women, Business and the Law	
WHO	World Health Organization (Världshälsoorganisationen)	
WTO	World Trade Organization (Världshandelsorganisationen)	

Utrikesdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 19 september 2019

Närvarande: statsminister Löfven, ordförande, och statsråden Lövin, Johansson, Baylan, Hultqvist, Andersson, Bolund, Damberg, Shekarabi, Ygeman, Linde, Ekström, Eneroth, Dahlgren, Nilsson, Ernkrans, Lindhagen, Hallberg, Nordmark.

Föredragande: statsrådet Linde

Regeringen beslutar skrivelse Sveriges feministiska utrikespolitik